

# **Aktuální problémy bezpečnosti seniorů**

The current security problems in the elderly

Barbora Čermáková

---

Bakalářská práce  
2013

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta aplikované informatiky

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta aplikované informatiky  
akademický rok: 2012/2013

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora ČERMÁKOVÁ**  
Osobní číslo: **A10003**  
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**  
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**  
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Aktuální problémy bezpečnosti seniorů**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši literatury a pramenů, které souvisí s problematikou bezpečnosti seniorů.
2. V rámci východiskové hypotézy vymeďte zkoumaný problém – bezpečnostní, psychologické a sociologické pojmy, vazby, specifika a charakteristiky postavení seniorské kategorie ve společnosti, včetně souvisejících právních aspektů (fenomenologie, etiologie).
3. Analyzujte a vymeďte konkrétní bezpečnostní rizika spojená se seniorskou kategorií, uveďte konkrétní případy a situace (majetková a násilná trestná činnost) včetně sociálních a ekonomických dopadů.
4. Na základě provedené analýzy navrhnete opatření ke zlepšení stávajícího stavu.
5. Proveďte vyhodnocení a ověření získaných údajů a poznatků pomocí statistických metod.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **CAKIRPALOGLU, Panajotis. Úvod do psychologie osobnosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 287 s. ISBN 978-80-247-4033-1.**
2. **COHEN, Robert M. Nejčastější psychické poruchy v klinické praxi. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 199 s. ISBN 80-7178-497-4.**
3. **HAŠKOVCOVÁ, Helena. Fenomén stáří. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.**
4. **SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. Sociologie stáří a seniorů. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 225 s. ISBN 978-80-247-3850-5.**
5. **ŠRAMO, Ján. Příprava na stáří. Vyd. 1. Praha: Občanské sdružení Melius, 2012, 191 s. ISBN 978-80-87638-00-2.**

Vedoucí bakalářské práce:

**PhDr. Mgr. Stanislav Zelinka**

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

**25. února 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce:

**30. května 2013**

Ve Zlíně dne 25. února 2013

  
prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.  
*děkan*



  
doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.  
*ředitel ústavu*

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce se zabývá problematikou bezpečnosti seniorů v dnešní sociální společnosti, a to tím, jak senioři v dnešní době a v současné moderní společnosti hodnotí subjektivně svoji osobní bezpečnost, jak se cítí být ohroženi různými druhy trestné činnosti, a to ve vazbě na jejich věk, sociální postavení, genderovou příslušnost a také ve vazbě na své předchozí zkušenosti s různými typy trestné činnosti. V rámci zpracování bakalářské práce byl prováděn kvantitativní výzkum, a to pomocí dotazování (respektive dotazníků), přičemž informace získané dotazováním byly následně analyzovány, popsány a zpracovány přehledně do tabulek a grafů. Na základě prováděného výzkumu byly shrnuty také návrhy respondentů na upevnění jejich subjektivního pocitu bezpečí. V rámci bakalářské práce byly popsány pomáhající subjekty, jejichž činnost souvisí s pomocí seniorům ve vazbě na jejich bezpečí. Závěrem byla navržena řešení na využití mého výzkumu v praxi.

Klíčová slova:

Senior, bezpečnost, trestná činnost, ohrožení, pomoc, společnost, oběť.

## **ABSTRACT**

This thesis deals with the safety of the elderly in today's society. Namely how to seniors nowadays in modern society feels in relation to personal safety, as they feel threatened by various forms of crime, in relation to age, social status, gender identity, and even on the basis of their previous experience with different types of crime. During the preparation of the thesis I was done quantitative research, using questionnaires, the answers were analyzed, described and processed into tables and graphs. Finally, the proposals were summarized respondents to strengthen the sense of security of seniors.

Keywords:

Senior, security, crime, danger, assistance, society, victim.

### Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Mgr. Stanislavovi Zelinkovi za trpělivost, cenné rady a připomínky pro zpracování práce. Dále respondentům za pomoc v mém výzkumu a v neposlední řadě bych své poděkování také ráda věnovala své rodině za podporu a trpělivost, která mi byla věnována v průběhu mého studia.

**Prohlašuji, že**

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

**Prohlašuji,**

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....  
podpis diplomanta

**OBSAH**

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>12</b>
<b>1 SENIOR</b> .....	<b>13</b>
1.1 STÁŘÍ .....	13
1.1.1 Věk seniora.....	14
1.1.2 Periodizace stáří .....	15
1.1.2.1 Biologické stáří .....	15
1.1.2.2 Kalendářní stáří.....	15
1.1.2.3 Sociální stáří .....	16
1.1.3 Etapa stáří dle J. A. Komenského .....	17
1.2 STÁRNUTÍ.....	17
1.3 ŽIVOTNÍ UDÁLOST .....	17
<b>2 PSYCHOLOGICKÉ A FYZICKÉ ASPEKTY STÁŘÍ</b> .....	<b>18</b>
2.1 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY STÁŘÍ .....	18
2.1.1 Obranný postoj .....	18
2.1.2 Rysy hostility .....	18
2.2 PSYCHICKÉ POSTIHY SENIORŮ .....	19
2.2.1 Demence.....	19
2.2.2 Senilita.....	20
2.2.3 Fyzické změny ve stáří .....	20
2.2.3.1 Pohyb .....	21
2.2.3.2 Chůze .....	21
2.2.3.3 Pády .....	21
2.2.3.4 Smyslové vnímání.....	21
2.2.3.5 Zrak.....	22
2.2.3.6 Sluch .....	22
2.2.3.7 Chuť a čich.....	22
2.2.3.8 Hmat.....	23
2.2.3.9 Důsledky změn smyslových funkcí .....	23
<b>3 SPOLEČNOST</b> .....	<b>24</b>
<b>4 BEZPEČNOST</b> .....	<b>25</b>
4.1 HROZBA .....	25
4.2 OHROŽENÍ .....	25
4.3 OBĚŤ .....	25
4.4 TRESTNÁ ČINNOST.....	26
4.4.1 Násilná trestná činnost .....	26
4.4.2 Trestné činy proti majetku ( dále jen Majetková trestná činnost).....	27
4.4.3 Majetek.....	28
4.4.4 Krádež podle § 205 Trestního zákoníku .....	28
4.4.5 Zpronevěra podle § 206 Trestního zákoníku .....	28
4.4.6 Neoprávněné užívání cizí věci podle § 207 Trestního zákoníku .....	28
4.4.7 Podvod podle § 209 Trestního zákoníku.....	29
4.4.8 Zatajení věci § 219 Trestního zákoníku .....	29
4.4.9 Ageismus.....	29

4.5	POMOC .....	30
4.5.1	Pomáhající subjekty .....	30
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>		<b>32</b>
<b>5</b>	<b>VÝZKUM.....</b>	<b>33</b>
5.1	CÍLE VÝZKUMU .....	33
5.2	METODOLOGIE VÝZKUMU .....	33
5.3	KRITÉRIA VÝZKUMU.....	34
5.4	APLIKACE VÝZKUMU.....	34
5.5	VÝZKUMNÝ SOUBOR .....	35
5.5.1	Obsah výzkumného souboru .....	35
5.5.2	Obecné otázky .....	35
5.5.3	Otázky problematiky bezpečnosti seniora .....	36
5.6	VYHODNOCENÍ SBĚRU DAT.....	37
5.7	VÝSLEDKY DOTAZNÍKŮ.....	38
5.7.1	Obecné otázky .....	38
5.7.2	Problémy bezpečnosti seniorů.....	39
<b>6</b>	<b>ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ DAT.....</b>	<b>45</b>
6.1	SUBJEKTIVNÍ POCIT BEZPEČÍ V ZÁVISLOSTI NA POHLAVÍ A VĚKU SENIORA .....	45
6.2	SUBJEKTIVNÍ POCIT BEZPEČÍ SENIORŮ V SOUVISLOSTI S JEDNOTLIVÝMI DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI A V ZÁVISLOSTI NA MNOŽSTVÍ JEJICH VÝSKYTU .....	47
6.3	POSKYTNUTÁ POMOC OD POMÁHAJÍCÍCH SUBJEKTŮ V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI .....	49
6.4	SUBJEKTIVNÍ POCIT BEZPEČÍ SENIORŮ V SOUVISLOSTI S POČTEM ČLENŮ DOMÁCNOSTI.....	50
6.5	SUBJEKTIVNÍ POCIT BEZPEČÍ SENIORŮ V ZÁVISLOSTI NA LOKALITĚ, VE KTERÉ RESPONDENT ŽIJE .....	51
6.6	SUBJEKTIVNÍ POCIT BEZPEČÍ SENIORŮ V ZÁVISLOSTI NA JEJICH DOSAŽENÉM VZDĚLÁNÍ.....	52
<b>7</b>	<b>NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SITUACE.....</b>	<b>53</b>
<b>ZÁVĚR .....</b>		<b>55</b>
<b>ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....</b>		<b>58</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>		<b>61</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....</b>		<b>62</b>
<b>SEZNAM TABULEK.....</b>		<b>63</b>



## ÚVOD

V dnešní době je poměrně často diskutován problém bezpečnosti seniorů v dnešní moderní společnosti. Senioři, respektive osoby, které jsou již v postproduktivním věku, tvoří poměrně početnou skupinu obyvatel České republiky. Pro tuto skupinu obyvatel je charakteristické - vzhledem k dosaženému věku, že nejenže prochází přirozenými fyzickými a psychickými změnami, ale v mnoha případech také ztrácí krok s moderními technologiemi, novými vědeckými a společenskými trendy a dynamickým vývojem současné moderní společnosti.

Právě z těchto důvodů jsou senioři poměrně často obětí trestné činnosti (ať je tato následně hodnocena jako trestný čin či jako přestupek), šikany, manipulace a nátlaku ze strany jiných osob vůči seniorům se zjištěnými úmysly (získání majetku, prospěchu či výhody atd.), či z takových pohnutek jako je například agresivita atd.

Skutečnost, proč jsou senioři poměrně často cílovou skupinou pro různé druhy trestné činnosti a ostatních výše jmenovaných ataků, je dána, mimo jiné, jejich určitou separací od aktivních osob v produktivním věku. Život seniorů se v mnoha případech odehrává v určité sociální izolaci, mění se jejich osobní postavení ve společnosti, snižuje se jejich orientace ve společenských trendech, mění se komunikační vzorce a vzhledem k novému sociálnímu postavení se u seniorů postupně snižuje často také jejich suverenita, sebedůvěra a odhad situace. Velmi často také například fyzické problémy a komplikace snižují schopnost seniorů adekvátně reagovat. Tímto mám na mysli například snížení mobility, psychické problémy související s věkem atd., kdy jsou z těchto důvodů senioři v mnoha případech odkázáni na pomoc druhých osob.

Sama mám ve svém okolí mnoho seniorů, jejichž život již delší dobu sleduji a vnímám, jak se mění postupem času jejich celková osobnost a zaznamenávám také situace, které se v jejich životě odehrávají. Je mi známo, že mnozí z těchto seniorů se setkali s negativním prožitkem či zážitkem - plynoucím právě z toho, že se stali snadnou obětí pachatelů trestné činnosti či osob, či jednáním, které bylo ještě na hraně zákona, ale již za hranicí etickou.

Proto jsem se rozhodla věnovat tomuto tématu ve své bakalářské práci a v rámci výzkumu tedy zjistit, zdali se cítí senioři v dnešní době ohroženi, a to „majetkovou či násilnou“ trestnou činností nebo například psychickými nátlaky, vydíráním a manipulací. Mám totiž za to, že pocit ohrožení může mít zásadně negativní dopad na celkovou duševní a tělesnou

pohodu seniorů a současně také jejich vztahy s jinými lidmi. Tím mám tedy na mysli, že pocit ohrožení u seniorů může v mnoha případech zásadně snížit kvalitu jejich života.

Na začátku jsem si stanovila za cíl, že budu situaci týkající se bezpečnosti seniorů mapovat také z pohledu pomáhajících subjektů, prostřednictvím jejichž činnosti společnost reaguje (respektive by měla reagovat) na potřeby seniorů týkající se jejich bezpečnosti.

Výsledky mé práce by měly být využity ke zcela konkrétním účelům, a to pro preventivní programy statutárního města Zlína, a to například pro účely orgánu obce, kterým je Městská policie Zlín, jenž by jako pomáhající subjekt - například ve spolupráci s odborem sociálních věcí Magistrátu města Zlína, měla zajistit preventivní programy pro seniory, prostřednictvím různých sdružení a klubů seniorů či prostřednictvím sociálně-poradenských aktivit.

Práce je rozdělena logicky na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je koncipována tak, že je věnována vymezení a vysvětlení pojmů, které se k dané problematice vztahují. V rámci zpracování teoretické části jsem využila dostupnou literaturu a čerpala jsem také z aktuálních právních ustanovení. V teoretické části se tedy věnuji zejména vymezení pojmu senior a vymezení a vysvětlení situací, které se k tomuto pojmu vztahují (jako například bezpečnost, trestná činnost atd.). Stanovení a vysvětlení jednotlivých pojmů tvoří teoretický rámec pro praktickou část práce.

Praktická část je tedy věnována popisu a realizaci kvantitativnímu výzkumu. V konkrétním předmětném případě jsem zvolila formu dotazníkového šetření. Výzkumným problémem tedy bylo zjistit, jak je subjektivně vnímána bezpečnost seniorů v dnešní společnosti.

Respondenty jsem oslovila náhodně. Vybrala jsem z nich ovšem respondenty žijící v „přirozeném“, respektive běžném životním prostředí a vazbách, kdy tedy vhodnými respondenty pro mě nebyli například obyvatelé domova pokojného stáří se zajištěnou stálou podporou a pomocí). Mojí snahou bylo, aby mezi respondenty byly hypoteticky zahrnuty osoby různého ekonomického i sociálního postavení (tedy různého věku, genderové příslušnosti, vzdělání, bydliště, sociální příslušnosti). Dotazníkové šetření jsem prováděla anonymně – tedy bez uvedení jména, do dotazníku jsem uváděla pouze věk a pohlaví respondenta. Následně jsem prováděla analýzu sběru dat, která jsem pak zpracovala do přehledných tabulek a grafů, využila jsem je pro dedukce a ty jsem pak implementovala do závěru.

Závěrem nutno ještě říci, že jsem respondenty oslovila pouze v regionu Zlín, respektive tedy v působnosti Městské policie Zlín a v působnosti Policie České republiky Krajské ředitelství policie Zlínského kraje (tedy obvodního oddělení Zlín a územního odboru PČR Zlín).

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 SENIOR

Senior je pojem definující člověka, který se nachází v završující životní fázi a má specifické postavení ve společnosti.

Seniorem se plynule člověk stává přechodem ze střední generace. Pro každého člověka je statut seniora neodvratitelný, a to vzhledem k logické a přirozené návaznosti jednotlivých životních cyklů. Životní fáze seniora není přechodem k další životní fázi, ale je v podstatě završující se fází životního cyklu, která je dříve či později ukončena smrtí.

Sociální věk seniora a kategorie seniora je fáze, která je ohraničena z jedné strany fází středního produktivního věku - a na druhé úmrtím.

Ve vztahu k vymezení pojmu „senior“ je možný dvojí přístup, tedy dvojí vztah znaků k identitě seniora. Jednak může konkrétní znak určit identitu seniora, nebo pak může tento znak určitou váhou pouze přispívat k identitě seniora. Je možno konstatovat, že „senior“ je vymezení, které se vztahuje ke kategorii sociální a kategorii biologické.

Dle výzkumu prováděného mezi českými občany - se člověk stává seniorem v rozmezí mezi 60. a 70. rokem věku v závislosti na jednotlivých individuálních charakteristikách osoby. [1]

### 1.1 Stáří

Stáří je obecným označením pro pozdní fázi ontogeneze. Jde o závěrečnou vývojovou etapu, která je završením lidského života.

Souhrnně jde o projev a důsledek involučních změn funkčních i morfologických, probíhajících druhově specifickou rychlostí s výraznou interindividuální variabilitou a vedoucích k typickému obrazu označovanému jako fenotyp stáří. Ten je modifikován vlivy prostředí, zdravotním stavem, životním stylem, vlivy sociálně ekonomickými i psychickými. [2]

Existuje spousta různých faktorů, které celoživotně ovlivňují délku života. Délka života jedinců je především ovlivňována geneticky, pohlavím a stavbou těla. Možnost člověka dožít se vysokého věku se opírá také o prostředí, ve kterém žije a na životním stylu, který v průběhu života dodržuje, jako například stravovací návyky. [1]

Jako stěžejní faktory vyššího věku dožití jsou uváděny:

- Genetika – lidé s dlouho žijícími předky obvykle mají také dlouhý život.
- Pohlaví – ženy žijí déle než muži
- Stavba těla – Leptosomální typy (s tenkými končetinami) žijí déle
- Lokace – ti kteří žijí v mírném klimatu nebo bezkonfliktním městě nebo vesnici, žijí déle
- Stravování – lidé s přiměřenou stravou žijí déle
- Hodina zvýšené fyzické aktivity denně

Pokud bychom chtěli nalézt jeden společný údaj, pro promítnutí společenských procesů spojených se stářím v celé Evropě i v jednotlivých evropských zemích, zřejmě by se dal především zmínit údaj o odchodu do penze. Tento pojednává o jakémsi průsečíku ekonomických, demografických, sociálních i politických procesů. Penze a odchod do ní patří k základním kamenům sociálního státu. [1]

### 1.1.1 Věk seniora

Věk udává především formální, úřední a časovou tvář identity seniora. I přes to má však tento znak velký význam, neboť udává lehce identifikovatelnou stránku identity v aktuálním okamžiku, zatímco věk sám o sobě identifikuje dvě číslíce.

Existují tři „věky“, které nám dle dotazovaného vzorku části populace určují hranice seniorského věku.

První hranicí je 60 let věku člověka. V tomto věku se stává člověk seniorem podle 45% dotazovaného vzorku populace.

Druhou, méně častou mezní hranicí je 65 let věku člověka, kdy pro 23% dotazovaného vzorku společnosti se stává člověk seniorem právě dovršením této věkové hranice.

Třetí z nejčastěji zmiňovaných věkových hranic určujících věk seniora je 70 let. V tomto věku člověk vstupuje do seniorského věku podle 16% dotazovaného vzorku populace.

### 1.1.2 Periodizace stáří

Jde o dělení stáří podle různorodých faktorů, které na člověka působí v procesu stárnutí. Stárnutí a změny s ním spojené jsou individuální záležitostí, projevující se na každém člověku v jiné míře a jinými znaky. Některé biologické znaky stárnutí bývají často společné, avšak s různou hodnotou věku kalendářního. Proto rozlišujeme tři druhy věku u člověka, což jsou věk biologický, kalendářní a sociální.

#### 1.1.2.1 Biologické stáří

Biologické stáří je dáno dovršením určité míry změn daných pro přirozené stárnutí a souhrnem těchto změn a schopností vedoucích k poklesu zdraví. Jedná se tedy o souhrn již nenávratných biologických změn, případně genově zapříčiněných, odpovídajících za zvýšené riziko výskytu nemocí, funkčních a tělesných nedostatků, a tím i doby zbývající do přirozené smrti u daného člověka. [2]

Biologické stárnutí není dnes přesně definováno. Projevuje se změnami postavy člověka, chůze, postoje, přibýváním vrásek na kůži, změnou barvy vlasů, vypadáním, nemocí chrupu a přeměnou chování v určitých situacích.

#### 1.1.2.2 Kalendářní stáří

Kalendářní stáří je dáno dosažením předem určité, dohodnuté věkové hranice charakterizující tento věk (sociální konstrukt), který se odvíjí od zkušeností získaných obvyklým „průměrným“ průběhem života a biologického stárnutí. Tento typ stáří je jednoznačně a jednoduše stanovitelný, tudíž je nejpříznivějším srovnávacím prvkem pro demografické i jiné potřeby. Nevýhodou je však to, že do sebe nezahrnuje individuální změny související se stářím a jeho parametry se historicky mění se zlepšováním zdravotního stavu a prodlužováním života díky zdokonalování se medicíny a vědy. Už řadu generací se však pokles zdravotních schopností zpomaluje a hranice stáří je tak odsouvána do vyššího věku.

Existuje ale mnoho výjimek lidí, kteří stárnou mnohem rychleji, nebo naopak pomaleji a později než je dán průměr, tudíž jejich individuální biologický věk se výrazně liší od průměrného věku kalendářního. [2]

Podle klasické patnáctileté periodizace lidského života, akceptované gerontologickými experty Světové zdravotnické organizace (SZO) v šedesátých letech 20. století se vyšší věk rozděluje na :

- Počínající, rané stáří : 60 - 74 let
- Vlastní stáří, senium: 75 - 89 let
- Období dlouhověkosti: 90 a více let

Dnes je však výstižnější rozdělení:

- Mladí senioři: 65 - 74 let
- Staří senioři: 75 - 84 let
- Velmi staří senioři: 85 a více let

### ***1.1.2.3 Sociální stáří***

Sociální stáří je dáno souhrnem změn sociálních rolí, postojů, sociálního potenciálu, souhrnem znevýhodnění a typických životních událostí pokročilého věku, jakými jsou penzionování, pokles životní úrovně, nezaměstnanost. Jde o „vystoupení či vytlačení ze světa mládí“.

Za počátek sociálního stáří se obvykle považuje odchod do důchodu či vznik nároku na starobní důchod. [2]



### 1.1.3 Etapa stáří dle J. A. Komenského

Jan Amos Komenský se stal první gerontologem a psychologem na světě, jehož práce kladla důraz na celoživotní vývoj člověka od života prenatálního až po jeho smrt.

Svou myšlenku školy stáří formuloval jako celoživotní vzdělávání, která byla tvořena třemi “imaginárními” třídami.

**1. třída** – určena pro lidi na prahu stáří, jejichž úkolem je zhodnotit, co dobrého prozatím vykonali, jaké výsledky po nich zůstaly, zhodnocují svůj dosavadní život. Dnes bychom třídu začlenili do věkové hranice 65 – 74 let.

**2. třída** – jde o skupinu lidí, kteří již nemají schopnosti vytvářet nové hodnoty, avšak musí dokončit věci započaté. Pro dnešní dobu jde o lidi ve věku 75-89 let.

**3. třída** – poslední třída školy stáří má za svůj cíl určit postoj člověka k přicházející smrti, ve stylu „že zemřít není žádné umění „, jde o lidi ve věku nad 89 let

## 1.2 Stárnutí

Stárnutí je definováno jako souhrn zánikových změn biologických a funkčních, nastupujících postupně se značnou interindividuální variabilitou a s různými znaky po dosažení sexuální dospělosti a adaptačních reakcích na ně. Jde o proces disociovaný, dezintegrovaný a asynchronní, který je z části geneticky kódován, z části rozvíjen náhodnými jevy, chybami a poruchami. [2]

Involuční změny jsou úzce spojeny se změnami chorobného typu a jsou zapříčiněny životním stylem jedince, za kterého bývají často zaměňovány.

## 1.3 Životní událost

Životní událost se vztahuje k základním sociálním prvkům člověka a popisuje událost takového řádu, kdy ovlivňuje ve velké míře kvalitu člověka, jeho životní dráhu a jeho bytí či nebytí. Jde o sled vzájemně se prolínajících životních fází a jednotlivých událostí v životě člověka. Životní dráha začíná narozením člověka a končí jeho smrtí, což jsou nejdůležitější životní události, které udávají hranice života. [1]

## 2 PSYCHOLOGICKÉ A FYZICKÉ ASPEKTY STÁŘÍ

### 2.1 Psychologické aspekty stáří

Dokázat určit jednotlivé povahové rysy seniorů není vůbec jednoduché a rozhodně není možné se spokojit s pouhým obecným konstatováním, že každý z nich je postižen úbytkem psychických sil, jelikož každý starý člověk má za sebou naprosto odlišný individuální život, s rozdílnými prožitky a osudy, což je odborníky zahrnováno pod pojem životní dráha či běh života. [3]

Ani starým lidem se však nevyhýbají psychické poruchy různých typů a duševní choroby. Zvláštnostmi duševních chorob ve stáří člověka se zabývá jednak gerontopsychologie a dále samostatný lékařský obor gerontopsychiatrie. Není však nutné schovávat skutečnost, že mnohé psychické problémy starých lidí jsou dlouhodobě podceňovány nebo !!!odvolávány na to, že patří ke stáří. Je škoda, že se jim v současnosti věnuje mála příliš malá pozornost, jelikož mnohé psychické problémy je možno minimalizovat nebo dokonce odstranit. [3]

#### 2.1.1 Obranný postoj

Jde o pojem popisující stárnoucího jedince, který kontroluje své citové projevy, rád se pohybuje v mezích pevných konvekci a zvyků, bývá nezřídka přehnaně aktivní a snaží se dokázat nezávislost na druhých. [4]

#### 2.1.2 Rysy hostility

Představitel těchto rysů stárnutí bývá člověk snadno se dostávající do konfliktů, který převážně reaguje agresivně. Jeho chování se často pohybuje na hranicích mrzutosti, proto takoví lidé bývají často podezřívání !!!a svůj život tráví především v izolaci. Jeho představy o sobě samém i o lidech kolem něj se stávají značně nereálnými a stáří bere spíš z hlediska negativních důsledků.

## 2.2 Psychické postihy seniorů

Psychické postihy seniorů do sebe zahrnují psychické změny člověka, které mohou být zapříčiněny po stránce biologické nebo psychosociální. Nejčastěji se u starých lidí setkáváme s těmito v podobě snižování psychomotorického tempa a koordinace.

### 2.2.1 Demence

Demence je definována jako „nevratná globální deteriorace kognitivních funkcí“. Pokud jde o reverzibilní kognitivní poškození, hovoříme o tom, že pacient trpí akutním stavem zmatenosti. Pojem „kognitivní funkce“ jsou funkce, které zahrnují paměť, řeč, osobnost, iniciace, abstraktní myšlení, počítání a rozpoznávání lidí a předmětů. Lze to shrnout jako duševní činnosti, které nám v praktickém slova smyslu, umožňují interakce s okolním světem.

Symptomy patřící k rozvoji demence mohou být rozděleny do více skupin a to dle jejich charakteru projevu. Mezi paměťové pak řadíme projevy typu zapomínání, že se člověk právě najedl, odkládání věcí a zapomínání kam si co položil, což v některých případech vede až k paranoidním úvahám o krádeži a vzniku konfliktů. Dále nechávání puštěného plynu, což může vést až k ohrožení nejen seniora samotného, ale celého okolí, zapomínání místa zaparkování auta, nedávné události, nepoznání známých lidí, či blízkých osob.

Dyspraxie potom zahrnuje znaky jako například dezorientace, kdy člověk není schopen nalézt cestu domů a bloudí po okolí, inkontinence, kdy člověk nemůže najít toaletu, je neschopen ovládat močový měchýř. Tyto projevy mohou člověka zavést do neznámých prostředí, mimo civilizaci, vystavit jej nebezpečí, posměchům či kriminalitě na odlehlých místech a to typu krádeže či šikany. Dále člověk není schopen zacházet s penězi, jako ostatní lidé, dle svého vlastního uvážení. Člověk se při této změně stává pošetilým a agresivním, dochází k zdůraznění rysů nemorbidní osobnosti, emoční labilitě a popudlivosti. V tomto případě dochází k situacím, jako je například ta, kdy člověk před domem vidí keř jako člověka nebo člověka v televizi vnímá jako osobu přítomnou v místnosti. Mezi ostatní symptomy řadíme neschopnost se o sebe postarat a to především ve směrech zanedbávání vzhledu, domácí práce a nakupování potravin, atd. Člověk postižen demencí dále může trpět úbytkem váhy, hyperaktivitou, touláním se, neklidem a epileptickými záchvaty.

Závažným problémem mezi pacienty s demencí je týrání osobami, které o tyto lidi pečují. Jde o tělesné týrání typu štípání, kousání, strkání, kopání či bití. Toto chování vzniká především u osob, které již delší dobu pracují s takto postiženými osobami a které prožívají deprese nebo kteří byli dříve týráni pacientem. [5]

### 2.2.2 Senilita

Každý starý člověk neboli senior nemusí trpět senilitou. Senilita je pojem pro chorobné projevy se staroby v oblasti duševní. Jedná se o návrat téměř k začátku života, k dětskému primitivnímu vyjadřování se a myšlení.

Senilní senior především ztrácí schopnost kritického myšlení, což pro něj v jistých situacích může znamenat nebezpečí a nedokáže vést kontrolovaný rozhovor, z čehož může vyplynout hovor zdlouhavý a nesouvislý. Dále se ukazují příznaky takové jako je zapomínání, vznětlivost k hádkám, stává se člověkem podezřívavým, zanedbává svůj vzhled, ztrácí stud a pocit zodpovědnosti za své činy. Dané změny a jejich intenzita u člověka jsou především individuální. Na každého člověka mohou, padnou jen vybrané příznaky, nemusí mít všechny a každý v jiné míře projevu.

Mnoho seniorů zůstává duševně svěží s velkým zájmem o sebe i svět okolní s potřebou poznávání nových věcí, neopouští je soudnost ani vyrovnanost.

### 2.2.3 Fyzické změny ve stáří

Nejčastějšími změnami u seniorů jsou problémy postihující pohybové ústrojí těla, což se člověku odráží především v jeho chůzi a postoji. Tyto postihy mohou dospět až k vysokému omezení pohybu kloubů či postupnému snížení množství svalových vláken. Důsledkem těchto změn se potom stává postupná ztráta sil, vytrvalosti rychlosti a obratnosti.

### **2.2.3.1 Pohyb**

Pohyb člověka je fenoménem, který je nemožno změnit, nebo jej nahradit. Jeho udržování je hlavním cílem člověka, o to více seniora, jelikož umožňuje vykonávání každodenních aktivit, péči o sebe a kontakt se společností. Umožňuje člověku uspokojit duchovní potřeby takovým způsobem, na jaké je zvyklí za celý život.

### **2.2.3.2 Chůze**

Samostatnost chůze seniora je žádoucí schopností stejně jako pohyb obecně, jelikož pozitivně ovlivňuje jeho nezávislost a zároveň kvalitu jeho života. Delší pohybová možnost především chůze na delší vzdálenosti než jen mezi pokoji bývá pro starší lidi často omezenou aktivitou v souvislosti se zabezpečením prostoru, ve kterém se nachází, jako například uzamykáním dveří, upřednostnění použití výtahu před chůzí do schodů atd.

### **2.2.3.3 Pády**

Pád je definován jako změna polohy, na jejímž konci je kontakt těla se zemí, která může být spjata s poruchou vědomí a zraněním. Příčinou pádů může být vnitřní nebo vnější příčina, riziková činnost či změna organismu. Jako nejčastější příčina pádu seniora se jeví změny organismu v důsledku stárnutí, jako jsou vyhodnocování informací kolem sebe, držení těla a rovnováhy, změna pohybového aparátu a choroby způsobující pády. [9]

### **2.2.3.4 Smyslové vnímání**

Ve stáří dochází ke zhoršenému vnímání signálů z okolí prostřednictvím smyslových orgánů. Zhoršuje se nejen zrak a sluch, ale také se snižují chuťové, čichové a hmatové schopnosti. Ubývá i receptorů, které člověku umožňují vnímat svou polohu a pohyb jeho těla, pocity síly, tlaku, tepla a chladu. To může mít za následek problém odhadnout vzdálenosti a teplotu předmětů v prostoru kolem nás. Z těchto důvodů pak vyplývá mnoho úrazů. [6]

Prioritním požadavkem pro celý lidský organismus od početí až do smrti je dostávat správné podněty na správném místě, ve správný čas a v přiměřeném množství a kvalitě. Zpracovávat a ukládat informace je jednou ze základních činností centrálního nervového systému a také podstatným aspektem rozvoje řízení celého organismu. Mozkové buňky mají hlad po podnětech a degenerují, pokud je nedostávají. Příjem informací je vždy spojen s požitkem ve smyslu příjemné versus nepříjemné.

### 2.2.3.5 Zrak

Vidění je složitý děj, který vede zrakový vjem do zrakového ústředí. Zde jsou zrakové informace tříděny, spojeny se vzpomínkami a zaměřují svou pozornost na předmět. Proto se otáčíme za světlem a sledujeme předmět právě očima. Napsané slovo, které vidíme, i jakýkoliv předmět v nás vzbuzuje určitou představu, vybaví známý pohyb nebo situaci. [6]

Poruchy zraku jsou u starých lidí závažné hlavně proto, že zapříčiní zhoršení jejich samostatnosti a zvyšují závislost na jiných. Porucha zraku nebo slepota u starého člověka přichází postupně se stářím v individuální míře, kdy nejčastěji se můžeme setkat s praktickou slepotou. Jde o stav, kdy je zraková schopnost i po pokusu zlepšení brýlemi snížena pod 1/60, ale zbytky zraku však stále nestačí na samostatnost ve zrakovou orientaci v prostoru, což starému člověku velmi stěžuje běžný život.

### 2.2.3.6 Sluch

Sluch je smyslový vjem, který nás upozorňuje na tóny, zvuky, šelesti a hluk. U mužů se začíná zhoršovat od 55 let, u žen od 60, kdy začíná snížením slyšitelnosti vyšších tónů a hlasů z dálky. Častěji však porucha postupuje dále a časem se přidává i zhoršení schopnosti vnímat řeč lidí kolem. Podílí se na něm i obtížnější analýza slov v centrálním nervovém systému – psychická nedoslýchavost. Senioři mívají problém s rozpoznáváním překryté řeči nebo jiných tónů rušivými zevními šelesty. Běžně se proto stává, že postižený senior velmi špatně slyší v prostředích, kde se nachází mnoho šumu a má „zvukovou kulisu“. [7]

### 2.2.3.7 Chuť a čich

U starých lidí se můžeme setkat s poruchami čichu, ale úplná anosmie je však spíše vzácností a není považována za fyziologický jev. Přibližně jedna třetina starých lidí trpí tím, že má snížení čichového prahu.

Údaje o změnách smyslového vnímání jakožto chuti nejsou jednotné ale spíše individuální. Nepochopitelně existují velké rozdíly mezi jednotlivci. [7]

Chuť a čich u starých lidí v zhruba 50 – 60 % postupně ztrácí ostrost, intenzitu a jemnost.

Výraznější změny se objevují spíše u žen, kdy u některých v ojedinělých případech dochází ke změně až tak rapidní, že vůbec necítí zápach. [6]

### 2.2.3.8 *Hmat*

Povrchový vnímavý systém v kůži nám umožňuje cítit teplo, chlad či dotek a také reaguje na tlak a bolest. Úbytek kožních receptorů má pak za následek snižování citlivosti hmatu, regulaci tepla a chladu, sílu dotyku, vnímání polohy jednotlivých částí těla a pohybů končetin. Tyto tlakové body proto musejí být podporovány. Aktivní procvičování slouží jako prevence zhoršení jemné motoriky na ruku. Receptory sloužící k vnímání tepla jsou uloženy ve struktuře kůže hlouběji než receptory chladu. Proto je starým lidem více zima. Výzkumy citlivosti a tolerance k bolesti neprokázaly sníženou citlivost v závislosti na věku ve všech věkových skupinách. [6]

### 2.2.3.9 *Důsledky změn smyslových funkcí*

Změny smyslových funkcí nepříznivě ovlivňují poznávací schopnosti člověka, působí na schopnost být informován a orientován v situaci a místě ( vnímání, pozornost, paměť, představy, myšlení). Snížené vnímání oslabenými smysly může u starého člověka způsobit výskyt strachu a úzkosti, přinést pocit nejistoty a s tím změnu nálady. Ta mnohdy vede k tomu, že se senior nechce vydat ven, setkávat se s druhými lidmi, je ostražitý a nedůvěřivý. Zhoršuje se tak adaptace na nové životní prostředí, související situace a podmínky. V důsledku těchto změn je obtížné usměrňování chování a udržení osobních schopností. Může dodávat k nespokojenosti a egocentrismu, který vede až k sobectví a lidé se pak zaměřují pouze na své potřeby. Projevuje se podezíravost a vztahovačnost až neshášenlivost. Nepostihuje to všechny stejně, vzniklé projevy vždy navazují na dřívější strukturu osobnosti, která je individuální i s následky. [6]

### 3 SPOLEČNOST

Podle Bohumila Geista je společností souhrn, či spíše výsledek všech sociálních vztahů vytvářených živými bytostmi, tedy lidmi. Tímto pojmem je označována lidská jednotka, empirický sociální celek, který je teritoriálně organizován, obnovován (doplňován) sexuální reprodukcí svých členů. Celek, který přesahuje svým trváním život jednotlivých členů a socializující nové členy ve svých institucích. Společností dále rozumí různým způsobem vymezené skupiny. Zde nutno zmínit fakt, že členové skupiny spolu žijí i pracují, a tudíž probíhá proces dohadování se na podmínkách vzájemného soužití, Zde se tedy projevuje nutnost úpravy vzájemného soužití. Zde ožívá motiv tvorby pravidel, který následně vede k podnětu pro příslušné osoby k vytvoření daného pravidla. Což tedy má za následek tvorbu norem (striktně oficiálně vyjádřených i nevyjádřených) předpisů a zákonů, které ovlivňují vzájemné vztahy ve společnosti. Tyto normy, zákony a předpisy nejsou jednorázovým výsledkem, ale jsou výrazem určitého vývoje a koncesu v dané společnosti. [8]

Život ve společnosti regulují pravidla, obyčeje a normy. Obecným smyslem norem je nastolení jednání ve prospěch všech, a to při současném omezování egoismu – tedy jednání ve prospěch jedince. Z toho logicky vyplývá existence protikladných činitelů, které vyvolávají v jedince pocit úzkosti, konflikt a napětí. Podle Freuda, je úzkost daň, kterou člověk platí za život v civilizaci. Přiměřená hladina úzkosti je v podstatě bez negativního vlivu na člověka a může být i v jistém slova smyslu prospěšná, ovšem problém nastává, pokud úzkost překročí hranice snášenlivosti. V případě, že dochází k uvedeným konfliktům, které vyvolávají například úzkost, nastupují v běžném případě obranné mechanismy, tedy psychické mechanismy, které slouží k jejich odstranění. Obranné mechanismy se vyskytují v chování každého člověka, který čelí nepříjemnostem. Pokud je výskyt těchto obranných mechanismů nestandardně častý – indikuje to neurotické či morální potíže osobnosti.

Psychická obrana může podpořit, ale také oslabit osobnost, kdy příliš časté spoléhání se na obranné mechanismy může mít za následek pokles adaptačních a poznávacích schopností. V případě, že dojde k selhání obranných mechanismů, prohlubuje se úzkost, je ohroženo sebehodnocení, sebeúcta, snižuje se odolnost. [11]



## 4 BEZPEČNOST

Dle české bezpečnostní terminologie je bezpečnost stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro jednotlivce a také jeho subjektivní zájmy a tento jednatel je k eliminaci stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat. [10]

Bezpečnost je tedy stav, kdy je jednatel či systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti němu či jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována jeho stabilita či pohoda, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability jednatelce či systému a jeho primární a sekundární adaptace. [12]

### 4.1 Hrozba

Hrozba je konkrétní a objektivně existující jev, respektive čin, úmysl či opatření, které vyjadřuje vůli ke konání ve smyslu poškození určitých hodnot a zároveň reálnou možnost takového konání. [10]

### 4.2 Ohrožení

Také pojem ohrožení svým způsobem koresponduje s pojmem hrozba, kdy vzájemné odlišení je dáno tím, že je vyjádřeno ve vztahu k určitému aktéru či objektu, tedy k tomu, kdo je určitým konáním či úmyslem ohrožen. Je proti hrozbě aktuálnější, přičemž míra pravděpodobnosti je u ohrožení vyšší než u hrozby. Ohrožení je v porovnání s hrozbou bezprostředně působící. [10]

### 4.3 Oběť

Pojem oběť považuji za složitou vysvětlit z toho důvodu, že při zjišťování bezpečnosti se z části odrážíme od skupin obětí.

Oběť je pojem pro fyzickou osobu, která je konáním jiné osoby, více osob nebo nepříznivými událostmi poškozována, není vždy však podmínkou, aby se daná osoba poškozenou cítila. Zároveň ale platí, že se může stát obětí tehdy, pokud negativní působení, již zmíněné, má výskyt sporadický nebo epizodický. Obětí se člověk může stát kdykoliv, bez ohledu na věk, pohlaví osoby, vzhled, sociální statut, kulturní zázemí, či sociální orientaci.

## 4.4 Trestná činnost

Za trestný čin společnost považuje právě takový nebezpečný čin, jehož znaky jsou definovány v zákoně č. 40/2009 Sb. – trestním zákoníku, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2010.

Jde o takový čin, jehož vážnost nebezpečí, které působí na společnost, je nepatrný není brán jako trestná činnost když by jinak mohl vykazovat znaky nahrávající trestnému činu. K tomu aby událost mohla být označena jako trestný čin je zapotřebí úmyslného zavinění nebo z nedbalosti.

Stupeň nebezpečnosti pro společnost je dán především významem chráněného zájmu, který byl daným činem dotčen, způsobem provedení, jeho následky, okolnostmi které spáchání činu doprovázely, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.

### 4.4.1 Násilná trestná činnost

Pojem násilná trestná činnost zahrnuje jednání, jehož základem je útok na osobu neboli oběť pachatele s různou intenzitou agresivity, kdy u některých případů může jít o pouhý výskyt výhrůzek, případně vztahující se na jinou osobu, jak je tomu například u vydírání.

Mezi nejznámější a nejčastější trestné činy násilného charakteru můžeme zařadit:

- a) **Násilí tělesné** - jde o násilí a ubližování fyzického charakteru nejen bití, škrábání, kopání, škrcení, strkání ale také mytí studenou vodou, vystavování chladnému a mrazivému prostředí, nepřetržité mechanické omezování a úmyslné netlumení bolesti.
- b) **Násilí psychické** – jde o ponižování, urážky, vyhrožování omezení pohybu( např. pohyb omezen v jedné místnosti, zákaz jejího opuštění), omezení aktivit
- c) **Zneužívání finanční** - vynucování peněz, převody majetku, zvláštní formou je také nadměrné omezení způsobilosti k právním úkonům a zneužití opatrovnictví.
- d) **Zneužívání sexuální** – jde o vzácnou gerontofiliu nebo o násilí ze strany mladšího klienta v ústavní péči.
- e) **Zanedbávání péče**
- f) **Druhotné ponižování**

Násilí páchané na seniorech je jakákoliv způsob týrání, jehož následkem je poškození nebo ztráta osoby starého člověka, zařazeného do seniorského věku... způsobené ztráty spojené s týráním mohou být mnohého druhu. Zahrnují typy jako ztrátu nezávislosti, domova, celoživotních úspor, zdraví, důstojnosti a bezpečí.

Pachatelem takového trestného činu mohou být ve velké míře známí, blízcí známí, potomci nebo jiné osoby, které mají v zájmu rodiny nebo povolání danému člověku nebo – li oběti poskytovat potřebnou péči a bezpečí.

Obětí se může stát takřka každý, avšak ohrožení se především týká osob bez sociálního kontaktu, se zdravotním znevýhodněním nebo lidé závislí na péči jiných osob.

#### **4.4.2 Trestné činy proti majetku ( dále jen Majetková trestná činnost)**

Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.), kdy trestné činy proti majetku jsou specifikovány v hlavě V. tohoto trestního zákoníku.

Objektem majetkové trestné činnosti jsou vztahy k majetku.. Je chráněn majetek jakéhokoliv typu , jakéhokoliv formy vlastnictví bez žádných privilegií pro jeho jednotlivé formy a druhy.

Trestné činy proti majetku jsou rozděleny do tří skupin dle svého charakteru, a to:

- neoprávněné obohacení,
- poškozování
- podílnictví.

Jedním z důležitým a rozhodujícím kvalifikačním kritériem je právě výše způsobené škody, které pachatel při uskutečnění činu dosáhl, jelikož u mnoha skutkových podstat je způsobení určité výše škody podmínkou k přísnější kvalifikaci skutku.

#### **4.4.3 Majetek**

Sám pojem majetek je mnohem širší než běžně užívaný pojem „věc“, jelikož pod něj zahrnujeme jak věci movité a nemovité, tak také práva, pohledávky a z toho vyplývá, že „věcí“ je také ovladatelná přírodní síla, jako například elektrická energie.

#### **4.4.4 Krádež podle § 205 Trestního zákoníku**

Objektivní stránka při krádeži spočívá v přisvojení si cizí věci zmocněním se jí. Jde o přisvojení si věci tím, že se jí člověk zmocní a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, dále si může věc přisvojit vloupáním, po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí, nebo čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě. Také se může jednat o čin spáchaný na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob.

#### **4.4.5 Zpronevěra podle § 206 Trestního zákoníku**

Objektem jsou vlastnické vztahy a předmětem útoku je věc odevzdaná pachateli s tím, aby s ní bylo naloženo podle pokynu vlastníka. Podstata činu zpronevěry spočívá v přisvojení si cizí věci, která byla svěřena člověku do zástavy či opatrování, případně jako výpůjčka za cílem nakládání s ní jako s věcí vlastní.

#### **4.4.6 Neoprávněné užívání cizí věci podle § 207 Trestního zákoníku**

Jedná se o zmocnění se cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu je přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takové věci, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

#### 4.4.7 Podvod podle § 209 Trestního zákoníku

Objektem jsou vlastnické vztahy a cizí majetek. Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

#### 4.4.8 Zatajení věci § 219 Trestního zákoníku

Jde o přisvojení si cizí věci nebo jiné majetkové hodnoty nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

#### 4.4.9 Ageismus

Pojem ageismus je o označení pro diskriminaci na základě věku osoby, což se převážně objevuje u lidí s vyšším věkem. Pojem byl zaveden a hlouběji zpracován gerontologem R. Butler roku 1968.

Jde tedy o hrubou otevřenou diskriminaci, pod kterou je myšleno vyloučení starého společenosti na základě jeho věku. Ageismus však může nabývat dvou důvodů na jehož základě k diskriminaci dochází. Prvním již zmíněným a častěji uváděným je právě věk člověka. U druhého typu jde o odlišnost. Touto odlišností je myšlena funkčnost člověka staršího věku oproti mladším jedincům, kdy se setkáváme podceňováním účinnosti, účelnosti a oprávněnosti odmítnuté služby. Jde tedy hovořit o diskriminování křehkých lidí kvůli jejich osláblosti na základě věku neboli o frailtizmu. Základem tohoto typu ageismu pak obvykle bývá přesvědčování o marnivosti, bezcennosti a nesoběstačnosti starších lidí.

Na rozdíl od jiných typů diskriminace jako např. národnostní (rasové) nebo náboženské se některá omezení berou za oprávněná v společnosti, především u služeb jako jsou žádosti o bankovní půjčku, poskytnutí úvěru či nuceného odchodu do penze.

Věkové diskriminace a společenského znevýhodnění se nejčastěji dopouštějí právě media, a to tím že prezentují starší osoby jako obecně neschopné, nesamostatné, příjemce dávek a jako bezbranné oběti podvodů a jiných trestných činů. Staré osoby jsou prezentovány jako nevzhlední, pohoršující, nebezpeční svým chováním, hygienou, zdravotním stavem včetně infekčních chorob. [2]

## 4.5 Pomoc

Zmiňuje – li se slovo pomoc, jde o pojem označující aktivní se podílení při dosažení jakéhosi cíle nebo naopak pokusu odvrátit či odstranit nežádoucí důsledek. Může jít především o pomoc při nebezpečí, mnohé obtížné situace nebo neví-li si strana žádající o pomoc sama rady.

Pomoc může nabývat mnoha forem. Nejčastěji se ve společnosti můžeme setkat s darem, radou, podporou, oporou nebo jinak definovaná činnost s přesně daným konečným cílem.

### 4.5.1 Pomáhající subjekty

V ČR funguje a navzájem spolupracuje celá řada státních i soukromých institucí, kteří mají za cílem pomoci lidem v tíživých situacích. Jde o subjekty poskytující lidem pomoc ve směru psychologickém, psychologicko-terapeutickém, právním, trestně-právním, poradenství ve vztazích mezi lidmi a rodinné poradenství.

Mezi nejznámější zástupce zmíněných subjektů můžeme zahrnout zlomek z nich, a to zejména ty, jejichž práce je viditelnou v dennodenním životě mezi lidmi nebo zmiňována v médiích.

#### **Policii České republiky (PČR)**

Jde o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který je zřízen zákonem České národní rady ke dni 21. 6. 1991 s posláním sloužit veřejnosti. Hlavním úkolem sboru je ochrana bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku a předcházet trestné činnosti páchané veřejností. Je řízen trestním řádem a úseky vnitřního pořádku svěřené mu zákonem, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami. PČR je subjekt, který je podřízen ministerstvu vnitra.

### **Městská policie (MP)**

Městská policie se stará o zabezpečení veřejného pořádku v rámci dané obce a plní úkoly v rámci vnitřní bezpečnosti, které jsou spjaty se s občanským soužitím, městskými vyhláškami a nařízením či bezpečnosti pozemních komunikací. Jde o pracovníky v terénu, řešící problémy přímo na místě výskytu ale také s možností kontaktovat linku MP nebo lze případy hlásit osobně na služebnách. Podle charakteru případu následně probíhá komunikace či předání přestupku policii České republiky.

### **Linka SOS**

Linka SOS je subjekt fungující jako telefonická krizová linka poskytující rady a jinou pomoc lidem v těžkých životních situacích. Je zpřístupněna 24 hodin denně a je rozšířena na elektronickou komunikaci.

### **Obor sociálních věcí**

Jde o instituci v rámci státní správy, která se zaměřuje na sociálně-právní ochranu, sociální práci v širokém spektru a poskytuje poradenství v sociálních oblastech.

### **Advokáti a advokátní kanceláře**

Advokáti a advokátní kanceláře jsou zahrnuti v síti advokátů, kteří poskytují pomoc v jednotlivých regionech v oboru trestně-právním a jsou dohádátelem v České advokátní komoře.

### **Psychologové a psychoterapeuti**

Práce jednotlivých pracovníků je soustředěna do krajských a městských zařízení, kde se zabývají duševním stavem klientů a díky vysvětlování jejich stav ovlivňují. Jednotlivé případy jsou rozdělovány do mnoha kategorií psychologie.

Jde o psychoterapii, kdy j určitou formou klient provázen v jeho životě se zaměřením na aspekty praktické pomoci, která má člověka dovézt ke zlepšení stavu a vyřešení problémů.

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**



## 5 VÝZKUM

### 5.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit bezpečnostní rizika, jenž jsou spojená se seniorskou kategorií, a to ve vazbě na jednotlivé typy ohrožení (tedy jednotlivé typy trestné činnosti), tak ve vazbě na životní situace seniorů. Je tedy zcela logické, že v rámci výzkumu jsou tato bezpečnostní rizika hodnocena ve vazbě na již prožité zkušenosti seniorů a také ve vazbě na jejich subjektivní pocit bezpečí, respektive pocit ohrožení, tak jak jsem to již pojmově nastínila v teoretické části.

### 5.2 Metodologie výzkumu

Pro svůj výzkum jsem zvolila jako metodu formu dotazování – pomocí dotazníku, přičemž jsem jako efektivní a odpovídající zvolila metodologii kvantitativní.

Dotazník je jedním z nejběžnějších nástrojů pro sběr dat pro mnohé typy průzkumů. Skládá se ze sady otázek vytvořených a položených tak, aby z nich vplynuly odpovědi v podobě názorů a postřehů respondentů a v dalším kroku posloužily pro vytvoření následného vyhodnocení.

Metodologie kvantitativní znamená, že dotazník byl sestaven z dat, která jsou pro nás důležitá ke zkoumání daného problému. Jde o zkoumání na základě znaků, které lze následně vyjádřit v číslech zpracovávat statickými metodami.

Tento typ průzkumu jsem zvolila z toho důvodu, že se jedná o levnou a jednoduše zpracovatelnou a vyhodnotitelnou metodu výzkumu. Dotazník jsem použila záměrně tištěný, ne formou on-line přes internet, jelikož většina lidí seniorského věku nejsou aktivnímu uživateli výpočetní techniky, ani uživateli internetového připojení, či návštěvníky prostor s jeho dostupností za účelem připojení.

Výzkum probíhal tzv. metodou „sněhové koule“, kdy jsem oslovila malé množství lidí ve svém okolí, kteří mi poskytli informace pro vyplnění dotazníku a dále mě odkázali na další osoby ze svého okolí. Z toho vyplývá, že osoby zahrnuté do výzkumu nebyly nijak záměrně mnou vybírány a typovány ( v rámci mnou úzce definovaných představ a požadavků ), ale naopak mi byly doporučovány, a to na základě předem daného věkového rozhraní. Do zkoumaného vzorku jsem nezahrnovala osoby žijící v ústavech sociální péče, v pobytových stacionářích, domech pokojného stáří atd., neboť jsem měla

za to, že osoby žijící v takovýchto zařízeních nejsou standardním vzorkem. Při tomto jsem vycházela z úvahy, že pobyt v takovýchto zařízeních je provázen určitou formou podpory a pomoci, a to právě i v oblasti bezpečnosti.

### 5.3 Kritéria výzkumu

Při sestavování výzkumného souboru jsem si nejprve stanovila jasná kritéria, která musí každý účastník zahrnutý do výzkumného souboru splňovat. Jedná se o následující podmínky:

- 1) věk nad 60 let;
- 2) člověk žijící v běžném společenském prostředí a ve standardních přirozených sociálních vazbách, tedy jak jsem již uvedla výše, nezahrnula jsem do výzkumu seniory žijící v ústavech sociální péče atd.

### 5.4 Aplikace výzkumu

Svůj výzkum jsem prováděla ve statutárním městě Zlíně, jehož počet obyvatel je cca 100 000. Vzhledem k tomu, že se nejedná o lokaci, která by byla významně specifická nadměrným výskytem trestné činnosti, mám za to, že výsledky výzkumu by bylo možno následně aplikovat na jiné lokality, které se zkoumanou lokalitou přiměřeně korespondují v míře nezaměstnanosti, složení obyvatelstva ( například ve vazbě na etnické menšiny atd. ) a vykazují i průměrný výskyt trestné činnosti dle statistik Policie České republiky.

Ve vedeném kvantitativním výzkumu jsem - pomocí návaznosti dotazníků - vytvořila logické vazby, na základě kterých jsem měla v úmyslu vyhodnotit situaci právě vzhledem k několika různým kritériím, které charakterizují a korespondují se životní situací seniorů a mohou tedy mít - na základě obecně známých skutečností – vliv na bezpečí této části společnosti.

Jako kritéria, která charakterizují životní situaci seniorů, jsem zvolila genderovou příslušnost, věk, vzdělání, sociální vazby a vztahy v rámci domácnosti a místní a lokační příslušnost v rámci bydlení (tj. centrum města, okraj města či okolní vesnice). Zjišťující otázky, které měly tyto informace zajistit, jsem pokládala tak, aby bylo možno zvolit jednu jasnou konkrétní odpověď z předem nabídnuté škály.

V další části výzkumu jsem k těmto „obecným“ otázkám přiřadila otázky, které se týkají subjektivního pocitu osob v jejich dané konkrétní životní situaci. Vzhledem k tomu, že byl zjišťován subjektivní pocit, týkající se určité osoby a výzkum byl prováděn kvantitativně, bylo nutno předem nabídnout pro odpověď škálu, která pro dotazovaného představovala míru subjektivního pocitu (od nejnižšího po nejvyšší, rozdělené do škály od 0 do 10). V rámci tohoto dotazování jsem zvolila nejprve obecnou rovinu, kdy jsem zjišťovala pocit ohrožení ve vazbě na konkrétní životní charakteristiky (pohlaví, věk, vzdělání, domácnost, lokalita, jednotlivé trestné činnosti) a následně vyhodnocovala poskytnutou pomoc.

## **5.5 Výzkumný soubor**

Pod pojmem výzkumný soubor mám na mysli skupinu osob, která informace pro účely výzkumu uvedla za mé účasti do dotazníku, a to prostřednictvím pokládaných otázek. Dotazník je tedy v rámci vedeného výzkumu zdrojem informací a podkladem pro vyhodnocování.

### **5.5.1 Obsah výzkumného souboru**

Obsah výzkumného souboru jsem vytvořila na základě dvou plynule a logicky navazujících částí, kdy v první části jde o obecné otázky charakterizující zkoumané osoby a ve druhé jde o otázky vyjadřující postoje a názory zkoumaných osob.

### **5.5.2 Obecné otázky**

Mezi obecné otázky souboru neboli dotazníku - sloužícímu pro zodpovězení otázek pro můj výzkum, jsem zařadila sběr informací blíže charakterizujících danou osobu z více hledisek.

Prvním hlediskem, ne vždy příliš důležitým v životě seniora z pohledu bezpečnosti, je rozdělení zúčastněných osob na muže a ženy. Dalším hlediskem je věk. Věkové hranice jsem rozdělila do čtyř jednotlivých stupňů po desetiletích od první hranice začínající na 60 letech stáří člověka, končící stupněm čtvrtým ve věku 90 a více let.

Mezi obecné výzkumné otázky jsem také zahrnula vzdělání dotazované osoby, jelikož toto hledisko považuji na základě studie této generace již v teoretické části za důležité, a to především z pohledu udržení člověka i v pokročilém věku v psychické kondici. Proto tento bod zahrnuji do výzkumu pro zjištění, zda má vzdělání vliv i v této fázi lidského života.

Poslední dvě otázky této části směřuji na lokalitu bydliště seniorů, zda li jde o centrum města, jeho okraj nebo vesnici a styl života seniora z pohledu počtu osob bydlících v jeho domácnosti. Zaměřuji se těmito otázkami na možnost ovlivnění bezpečnosti dané osoby, žije-li samostatně v domácnosti, nebo s partnerem, čímž mám na mysli přibližně stejně starého partnera v rozmezí plus mínus 5 let, jak převážně v manželstvích bývá, či jde-li o početnější rodinu i s jinými rodinnými příslušníky.

### **5.5.3 Otázky problematiky bezpečnosti seniora**

V této části dotazníku jsem se zaměřila na konkrétní otázky týkající se pocitu bezpečí seniora. První čtyři otázky jsou řešeny stupnicí, pro přibližné zhodnocení pocitů seniorů v dnešní společnosti a jejich obav z kontaktu s nebezpečím. V první řadě jde o obecné zhodnocení pocitu bezpečnosti, které je dále rozvíjeno do jednotlivých kategorií, kterými jsou majetková trestná činnost, násilná trestná činnost a také psychické vydírání a manipulace s člověkem.

Dále jsem se soustředila na již prožité konkrétní životní situace seniorů, zda-li se s jednotlivými trestnými činy již setkali a v jaké míře.

V závěru dotazníku směřuji k pomoci, která seniorům, jakožto „obětem“ trestné činnosti byla poskytnuta z mého pohledu nejdostupnějšími subjekty, kterými jsou městská policie, státní policie a veřejnost. A dále k řešením, která by jim v životě dodala a zajistila lepší pocit bezpečnosti.

## 5.6 Vyhodnocení sběru dat

Pro účely své práce jsem zvolila formu kvantitativního výzkumu. Kvantitativní výzkum je výzkum používající statistické metody k popisu společenských jevů. Redukuje realitu na měřitelné znaky, které jsou dále zpracovány a interpretovány. Zahrnuje oproti kvalitativnímu výzkumu větší počet respondentů. Tato využitá forma výzkumu mi umožnila zkoumat v daných podmínkách větší množství jedinců, tedy zjistit o tomto větším množství (50-ti lidech) jedinců potřebné informace a z tohoto vyvodit závěry.

Tento výzkum je charakteristický tím, že jsem při něm pracovala s číselnými vlastnostmi sociální reality a s numerickým kódováním jinak nenumerných proměnných. Jedná se tedy o takový výzkum, kdy jsem pozorované skutečnosti převedla do takové podoby, kterou jsem pak mohla dále zpracovat pomocí matematicko-statistické metody.

Vyhodnocovala jsem získané údaje ve vzájemných vazbách, kdy jsem sledovala různé ukazatele týkající se bezpečnosti seniorů.

## 5.7 Výsledky dotazníků

Výsledky dotazníků vycházejí z odpovědí 50-ti zúčastněných respondentů.

### 5.7.1 Obecné otázky

#### 1. Pohlaví:

Tab. 1. Pohlaví

Pohlaví	Žena	Muž
Počet respondentů	31	19

#### 2. Věk:

Tab. 2. Věk

Věk	60-70 let	70-80 let	80-90 let	90 a více let
Počet respondentů	31	16	3	0

#### 3. Vzdělání (dosud nejvyšší ukončené):

Tab. 3. Vzdělání

Vzdělání	Základní	Vyučen	Vyučen s maturitou	středoškolské s maturitou	Vysokoškolské
Počet respondentů	11	21	0	12	6

#### 4. Jsem osobou žijící:

Tab. 4. Domácnost

Bydlení	Samostatně	S partnerem/kou	s 2 a více členy
Počet respondentů	24	17	9

#### 5. V jaké lokalitě žiji:

Tab. 5 Lokalita

Lokalita	Centrum města	Okraj města	Vesnice
Počet respondentů	31	12	7

### 5.7.2 Problémy bezpečnosti seniorů

1. Cítíte se ve svém současném životním období bezpečně, nebo naopak máte pocit ohrožení své vlastní osoby? Vyberte na škále 0 - 10, přičemž 10 znamená pocit nejvyšší bezpečnosti a 0 vůbec žádný pocit bezpečí.

Tab. 6. Pocit bezpečí a ohrožení

Všechny věkové kategorie												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	2	10	11	9	6	5	7	0	0	50

60-70 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	1	5	5	5	5	4	6	0	0	31

70-80 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	0	4	6	4	1	1	0	0	0	16

80-90 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	3

2. **Pocit ohrožení v oblasti majetkové trestné činnosti (krádeže, podvody).** Vyberte na škále 0 - 10, přičemž 10 znamená pocit nejvyšší bezpečnosti a 0 vůbec žádný pocit bezpečí.

Tab. 7. Pocit bezpečí a ohrožení v majetkové trestné činnosti

Všechny věkové kategorie												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	1	6	9	12	8	6	4	3	1	0	50

60-70 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	4	6	7	6	3	2	2	1	0	31

70-80 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	1	2	1	5	2	3	2	0	0	0	16

80-90 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	3



**3. Pocit ohrožení v oblasti násilné trestné činnosti (loupeže, fyzické napadení).**

Vyberte na škále 0 - 10, přičemž 10 znamená pocit nejvyšší bezpečnosti a 0 vůbec žádný pocit bezpečí.

Tab. 8. Pocit bezpečí a ohrožení v násilné trestné činnosti

Všechny věkové kategorie												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	3	5	8	12	11	3	4	3	0	1	50

60-70 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	2	3	4	8	5	3	3	2	0	1	31

70-80 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	1	2	2	5	5	0	1	0	0	0	16

80-90 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	3

4. **Pocit ohrožení v oblasti psychického vydírání a manipulace (podomní prodej, předváděcí akce).** Vyberte na škále 0 - 10, přičemž 10 znamená pocit nejvyšší bezpečnosti a 0 vůbec žádný pocit bezpečí.

Tab. 9. Pocit bezpečí a ohrožení v oblasti psychického vydírání a manipulace

Všechny věkové kategorie												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	2	1	3	6	7	17	8	3	1	1	1	50

60-70 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	2	0	1	4	4	11	5	2	0	1	1	31

70-80 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	0	2	1	3	6	3	1	0	0	0	16

80-90 let												
Stupeň pocitu bezpečnosti	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	součet
Počet respondentů	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	3

### 5. S jakou trestnou činností jste se setkal/a?

Tab. 10. Kontakt s trestnou činností

Trestná činnost	Majetková	Násilná	Psychické vydírání	Žádná
Součet kontaktů s trestnou činností na osobu	19	6	20	14
Trestná činnost na osobu	11	3	13	14
kombinace "majetková a násilná" na osobu	2			
kombinace "násilná a psychické vydírání a manipulace" na osobu		1		
kombinace "majetková a psychické vydírání a manipulace" na osobu			6	

### 6. Kolikrát jsem se s konkrétní trestnou činností setkal/a v období seniorského věku?

Tab. 11. Množství kontaktů s trestnou činností

	Nikdy	1x až 5x	6x až 10x	11x až více
Majetková trestná činnost	31	17	2	0
Násilná trestná činnost	44	6	0	0
Psychické vydírání a manipulace	30	18	2	0

### 7. Pokud jste byli/a poškozen/a jakoukoliv trestní činností, dostalo se vám účinné pomoci? Pokud ano, odkud tato pomoc přišla?

Tab. 12. Pomáhající subjekty

Pomoc	Počet respondentů
Bez postihu trestnou činností	14
Pomoc se nedostala (N)	14
Státní policie (SP)	4
Městská policie (MP)	6
Veřejnost (V)	1
Kombinace SP a MP	5
Kombinace SP a V	2
Kombinace N a V	1
Kombinace MP a V	2
Kombinace SP,MP a V	1

**8. Co byste po svých zkušenostech změnil/a v oblasti své vlastní bezpečnosti? Jaké máte návrhy na zlepšení?**

Na poslední otázku, týkající se návrhů na zlepšení aktuální bezpečnosti seniorů odpovědělo 60 % respondentů výběrem navržené odpovědi o větší informovanosti o problémech prostřednictvím tisku, zavedeného a vyhrazeného za tímto účelem, který by financovalo, vydávalo a zpracovávalo město Zlín. Dalších 13,5 % respondentů se přiklonilo k návrhu pořádání přednášek za účelem problematiky zlepšení bezpečnosti seniorů.

Třetím návrhem v dotazníku byla podpora města formou technického zabezpečení majetku. Šlo o navázání na již uskutečněnou akci v městě Zlíně, kdy se jednalo o rozdávání řetízků na dveře, kterou jsem doplnila o návrh rozdávání pepřových sprejů pro osobní ochranu seniorů. K této variantě se přiklonilo 19 % dotazovaných seniorů.

Poslední návrh zlepšení zaujal 5,5 % seniorů a týkal se rozvoje osobní ochrany, ve smyslu pořádání kurzů sebeobrany, s technikami upravenými pro potřebu seniora, zvládnutelnými pro použití v každodenním životě, za pomoci potřeb běžně při ruce jako jsou francouzská hůl, klíče, propiska atd. Zbylá 2 % respondentů vyslovila vlastní názor v podobě zákazu předváděcích akcí, které jsou pro seniory v poslední době zdrojem nátlaku a psychologické manipulace, dále zamykání vchodových dveří bytových domů v denních i nočních hodinách, pro zamezení vniknutí jiné osoby než obyvatele objektu. Setkala jsem se v rámci dotazování také s tím názorem, aby probíhala daleko větší osvěta týkající se ochrany platebních karet. Zároveň také senioři vyjádřili názor, že by pocit jejich bezpečí výrazně podpořilo to, že by se například strážníci městské policie vyskytovali častěji v blízkosti bankomatů, u pošty, v místě, kde se právě pořádají předváděcí akce, atd.

## 6 ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ DAT

Vyhodnocování dat jsem prováděla na základě zpracování odpovědí všech respondentů na jednotlivé otázky, které jsem dále rozdělila do jednotlivých skupin na základě pohlaví, věku, vzdělání, počtu lidí žijících s respondentem v domácnosti, příslušné lokality ve které se bydliště seniora nachází, atd.

Dotazy s možností odpovědi na škále 0 až 10 jsem vyhodnocovala takovým způsobem, že jsem z veškerých výsledků pro danou zkoumanou oblast vytvořila tabulku s množstvím odpovědí pro danou hodnotu na stupnici, tuto jsem posléze zprůměrovala, a to pro vyvození konečného neboli průměrného stupně subjektivní bezpečnosti v závislosti na danou problematiku.

### 6.1 Subjektivní pocit bezpečí v závislosti na pohlaví a věku seniora

Při vyvozování stupně bezpečnosti seniorů v závislosti na jejich věku, jsem vycházela ze tří věkových kategorií v rozmezí deseti let. Vyhodnocované kategorie jsou 60-70 let, 70-80 let a 80-90 let. Věková kategorie 90 let a více se ve výsledcích dále neobjevuje, jelikož při výzkumu jsem na žádného seniora tohoto věku nenarazila. Pro srovnání jsou v tabulce uvedeny i výsledky, u kterých není stupeň subjektivního pocitu bezpečí závislý na věku seniora, ale je průměrným pro seniorskou kategorii. Dále jsem při vyhodnocování této části výzkumu respondenty kategorizovala podle pohlaví na muže a ženy i s vyhodnocením obecným bez ohledu na dané pohlaví seniora.

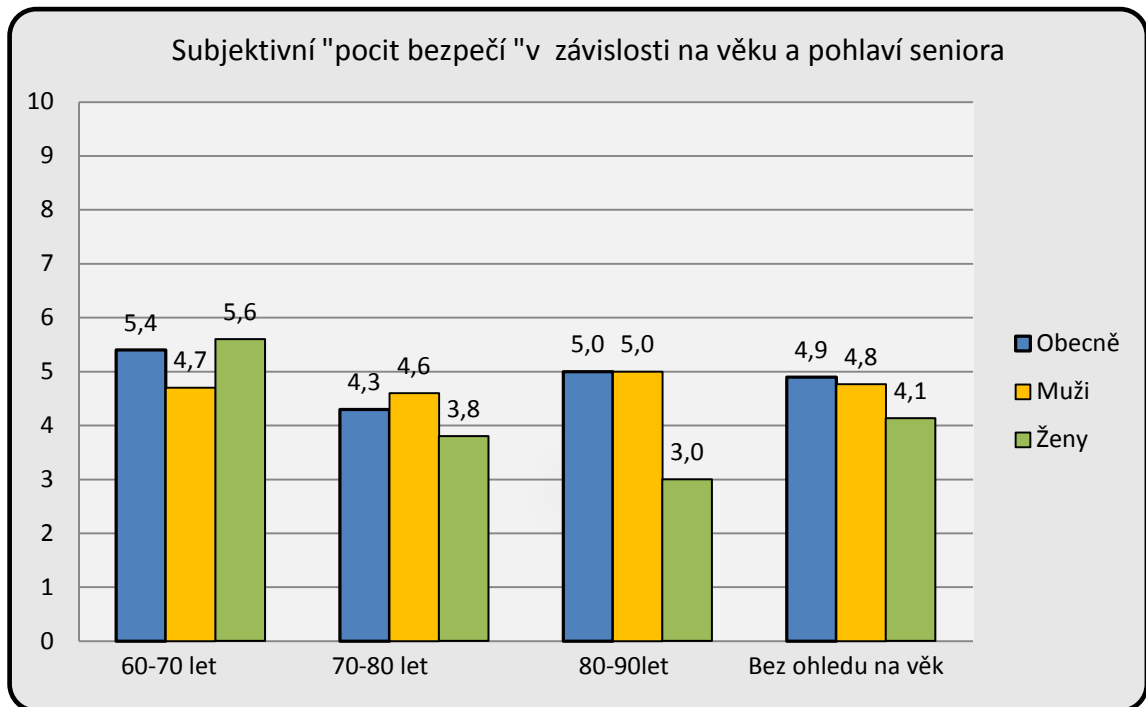
Tab. 133. Subjektivní pocit bezpečí v závislosti na pohlaví a věku seniora

Věk	Stupeň bezpečnosti		
	Obecně	muži	ženy
60-70	5,4	4,7	5,6
70-80	4,3	4,6	3,8
80-90	5,0	5,0	3,0
Bez vazby na věk	4,9	4,8	4,1

Výsledkem této kategorie zkoumání je fakt, že nejvíce se obávají o svou bezpečnost senioři v rozmezí věku 60-70 let, nebere-li se v potaz pohlaví seniorů ani blíže specifikovaná oblast kriminality.

Při zkoumání rozdílu obav mezi seniory v závislosti na pohlaví bez ohledu na věk, docházím k závěru, že větší strach o sebe v dnešní společnosti mají muži. Ale při kategorizaci na věkové skupiny vyplývá z mého výzkumu to, že největší obavy mají ženy ve věku 60-70 let.

Graf 1. Subjektivní pocit bezpečí v závislosti na pohlaví a věku seniora



## 6.2 Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti a v závislosti na množství jejich výskytu

V další oblasti výzkumu se zabývám vlivem tří nejčastějších druhů trestné činnosti na subjektivní pocit bezpečnosti seniorů. Výsledek této části má posloužit pro vyhodnocení trestné činnosti, které se jednotlivé věkové skupiny nejvíce obávají.

Tab. 144. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti a v závislosti na množství jejich výskytu

Věk	Majetková trestná činnost		Násilná trestná činnost		Psychické vydírání a manipulace	
	Míra bezpečí	Napadených	Míra bezpečí.	Napadených	Míra bezpečí	Napadených
60-70	4,5	32%	4,6	10%	4,8	34%
70-80	4,4		3,8		4,6	
80-90	4,7		4,7		4,0	
			4,3		4,7	

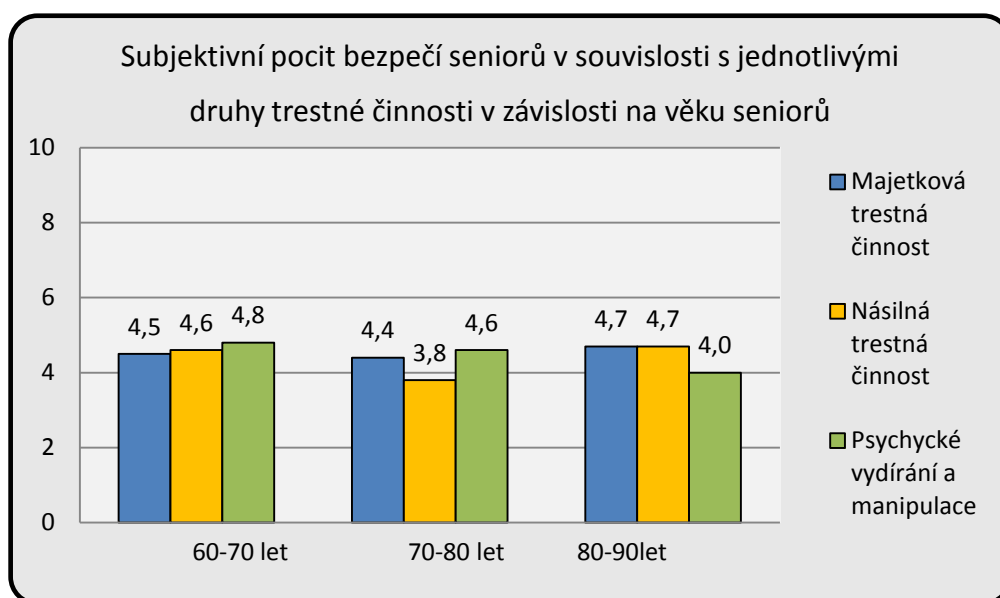
Při vyhodnocování jsem postupovala takovým způsobem, že jsem vyhodnotila množství odpovědí pro jednotlivé stupně bezpečnosti na škále 0-10 podle věkových kategorií a typu trestné činnosti a následně jsem určila průměrný výsledek pro každou kategorii. Tuto oblast jsem pro srovnání doplnila o procentuelní vyhodnocení osobního kontaktu seniorů s jednotlivými druhy trestné činnosti.

Výsledkem mého výzkumu je, že dnešní seniorská populace se nejvíce obává psychického vydírání a manipulace, a to ve smyslu předváděcích akcí a podomního prodeje, jak jsem se již v práci zmiňovala blíže.

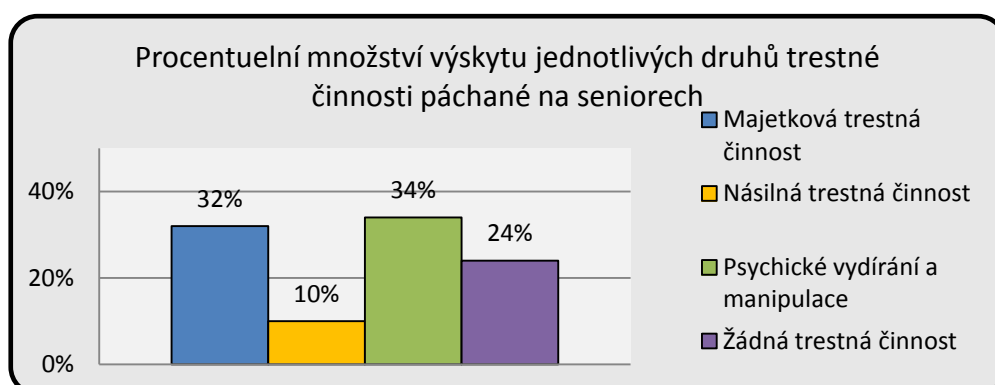
Stupně subjektivního pocitu bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti se odvíjejí od osobního kontaktu seniorů s danou trestnou činností a to nejen při porovnání zprůměrovaných výsledků, ale i při hodnocení jednotlivých respondentů, jejichž odpovědi byly úměrné tomu, zda se s danou trestnou činností již setkali nebo ne. Veškeré jednotlivé výsledky jsou seřazeny v tabulce ( Tab. 14. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti a v závislosti na množství jejich výskytu ).

Výsledky průměrných stupňů subjektivních pocitů bezpečnosti seniorů rozdělených podle věkových kategorií a typu trestné činnosti jsou znázorněny v grafech (*Graf 2. – Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti v závislosti na věku seniorů*) a samotné procentuelní množství výskytu jednotlivých druhů trestné činnosti páchané na seniorech je znázorněno v grafu následujícím (*Graf 3.- Procentuelní množství výskytu jednotlivých druhů trestné činnosti páchané na seniorech*).

*Graf 2. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti v závislosti na věku seniorů*



*Graf 3. Procentuelní množství výskytu jednotlivých druhů trestné činnosti páchané na seniorech*





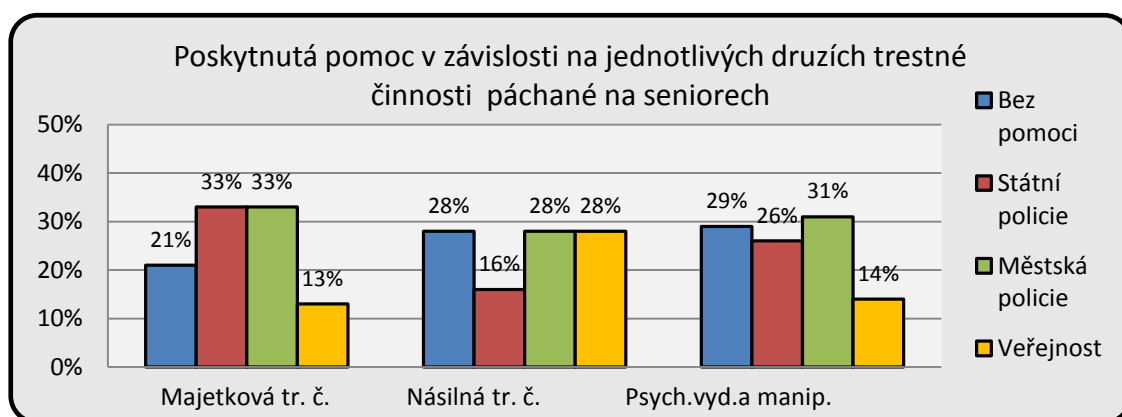
### 6.3 Poskytnutá pomoc od pomáhajících subjektů v rámci jednotlivých druhů trestné činnosti

Dále jsem se ve své práci zaměřila na pomoc, která je seniorům poskytnuta v případě, setkají-li se s trestnou činností. Pro vyhodnocení této části výzkumu jsem použila informace od jednotlivých respondentů, zda se s nějakou trestnou činností setkali a v kladném případě se kterou z konkrétně z nabídnutých, dále jaká pomoc mu z nabídnutých možností byla poskytnuta. Po rozdělení informací do jednotlivých kategorií ( na majetkovou trestnou činnost, násilnou trestnou činnost a psychické vydírání a manipulaci) a přiřazení procentuálního množství poskytnuté pomoci od státní policie, městské policie a veřejnosti včetně objemu případů, kdy senior zůstal bez pomoci, jsem došla k závěru, že nejméně se dostává seniorům pomoci v rámci jejich psychického týrání a manipulace, což koresponduje s předchozí částí výzkumu, kdy jde o nejčtenější problém v prostředí dnešních seniorů. Další výsledky procentuálního množství poskytnuté pomoci v jednotlivých případech jsou znázorněny v tabulce ( *Tab.15.Poskytnutá pomoc v závislosti na jednotlivých druzích trestné činnosti páchané na seniorech* ) a následně i v grafu ( *Graf 4. Poskytnutá pomoc v závislosti na jednotlivých druzích trestné činnosti páchané na seniorech* ).

Tab. 155. Poskytnutá pomoc v závislosti na trestné činnosti páchané na seniorech

Trestná činnost	Bez pomoci	PČR	MP	Veřejnost
Majetková trestná činnost	21%	33%	33%	13%
Násilná trestná činnost	28%	16%	28%	28%
Psychické vydírání a manipulace	29%	26%	31%	14%

Graf 4. Poskytnutá pomoc v závislosti na jednotlivých druzích trestné činnosti páchané na seniorech



## 6.4 Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti

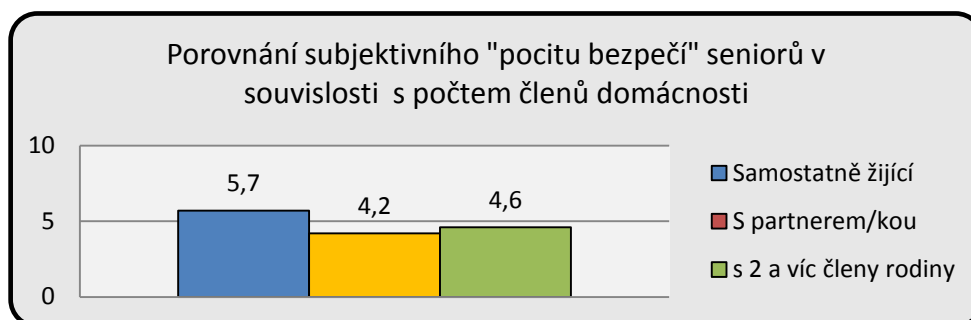
Dalším tématem výzkumu jsem zvolila fakt, jaký vliv má na seniora a jeho pocit bezpečí domácnost ve které žije, a to z pohledu počtu členů domácnosti, zda-li se jedná o člověka, který žije v domácnosti sám, s partnerem či partnerkou nebo dohromady s dalšími členy rodiny.

Po vyhodnocení získaných dat jsem dospěla k závěru, že nejbezpečněji si připadají senioři, kteří žijí v páru se s svým partnerem či partnerkou, bez ohledu na to, zda-li jde o vztah celoživotní nebo krátkodobý. Nejhůře, tedy nejvíce ohrožení, si potom logicky připadají senioři, kteří žijí v domácnosti sami. Výsledky jsou podrobně zaznamenány v tabulce ( *Tab.16. - Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti* ) i grafu ( *Graf 5. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti* )

Tab. 166. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti

Domácnost	Samostatně žijící	S partnerem/kou	S 2 a více členy rodiny
Stupeň pocitu bezpečnosti	5,7	4,2	4,6

Graf 5. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti



## 6.5 Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije

Předposledním zkoumaným hlediskem bezpečnosti seniorů je závislost na lokalitě, ve které respondent žije. Jednalo se o předem definované lokality, kterými byly centrum města, okraj města a vesnice.

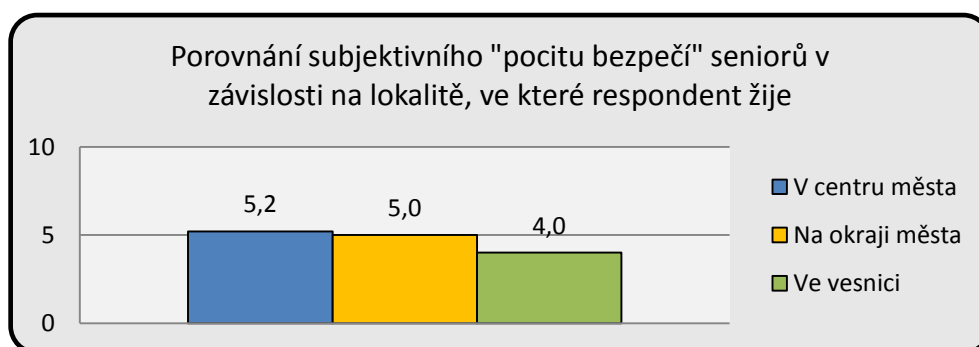
Nejbezpečnějším místem z pohledu seniora je podle výzkumu vesnice. Zřejmě pro svůj panující klid a známost lidí v okolí. Nejméně bezpečně se pak senioři paradoxně cítí v centru města, já bych logicky za nejméně bezpečné místo k životu seniorů považovala naopak okraj města.

Výsledky výzkumu jsou zaznamenány v tabulce (Tab.17.- *Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije*) a procentuální poměr je znázorněn v grafu ( *Graf 6.- Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije* ).

Tab. 177. *Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije*

Lokalita	Centrum města	Okraj města	Vesnice
Stupeň pocitu bezpečnosti	5,2	5,0	4,0

Graf 6. *Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije*



## 6.6 Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání

Posledním zkoumaným hlediskem je subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání, kdy dle mého názoru úroveň vzdělání seniora výrazně mění jeho psychickou zdatnost a odolnost vůči vnějším negativním jevům. Pro výzkum jsem použila pět základních stupňů vzdělání, a to konkrétně vzdělání základní, vyučen, vyučen s maturitou, středoškolské a vysokoškolské vzdělání, avšak mezi zúčastněnými respondenty se neobjevil nikdo s typem vzdělání vyučen s maturitou, tudíž není do výsledků zkoumání tato skupina dále zahrnuta.

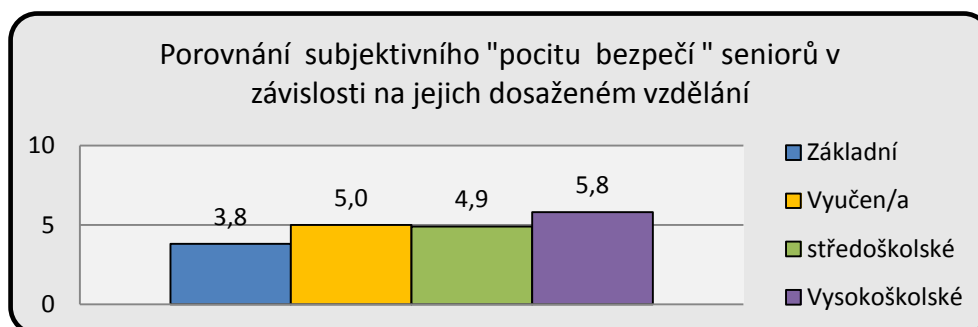
Po vyhodnocení získaných informací mi vyplynul takový závěr, že senioři s vysokoškolským vzděláním si v dnešní společnosti připadají nejvíce ohroženi a naopak senioři se vzděláním základním nejméně.

Výsledky výzkumu jsou zaznamenány v tabulce (Tab. 18 - *Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání*) a poměry mezi jednotlivými stupni subjektivního pocitu bezpečí seniorů na základě jejich vzdělání jsou znázorněny v grafu ( *Graf.7- Porovnání pocitu bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání* ).

Tab. 188. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání

Vzdělání	Základní	Vyučen/a	Středoškolské	Vysokoškolské
Stupeň pocitu bezpečnosti	3,8	5,0	4,9	5,8

Graf 7. Porovnání pocitu bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání



## 7 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SITUACE

V této souvislosti bych se chtěla zmínit právě o předváděcích akcích, které jsou v dnešní době poměrně diskutovaným fenoménem a nešvarem, parazitujícím na seniorech. Za předváděcí akce spojené s předpokládaným uzavřením obchodní smlouvy, bych označila takové praktiky, které se zaměřují velmi často na tu část společnosti, kterou jsou právě senioři, případně lidé, kteří nemají příliš silné právní povědomí a tráví většinu svého času v určité izolaci svého domova. Tyto prodejní předváděcí akce pořádají obchodní společnosti, nabízející těmto osobám výlety či občerstvení, které jsou však spojeny s určitou promoakcí a následně formou určitého nátlaku tak, aby za absolvovaný výlet či podané občerstvení byla se seniorem uzavřena smlouva o koupi určitého předdraženého zboží denní potřeby. Jde většinou o takové věci, které tato věková skupina obyvatel může využít, a to například zdravotní pokrývky, léčebné přístroje, nádobí, atd. Případně jde také o zboží, které by senioři mohli zakoupit pro své rodiny, tedy děti, vnoučata, atd.

Tyto předváděcí akce jsou založeny na malé psychické odolnosti seniorů v kombinaci s tím, že je jim podsouvána velká ekonomická výhodnost nákupů takového zboží. Zároveň je ze strany prodejců spoléháno na to, že senioři nemají příliš velké právní povědomí, respektive že ti, kteří se takovýchto akcí účastní, se nebudou umět orientovat v tom, jak probíhá uzavírání kupních smluv, jak je možno od takovýchto nevýhodných smluv odstoupit atd. Zároveň je také využíváno psychologického momentu spočívajícího v tom, že seniorům je poměrně jednoduché ( právě s ohledem na jejich určité tradice, psychickou zranitelnost atd. ), psychickou manipulací vsugerovat, že mají povinnost za poskytnuté výhody ( které jim byly nabídnuty ) zakoupit zboží. Součástí předváděcích akcí je často také urážení seniorů, ponižování, vyjadřování pohrdání, psychologický nátlak atd. Proto by se této problematice mělo věnovat ve společnosti více úsilí, aby senioři měli lepší orientaci v tomto směru a naopak lidé pořádající tyto akce měli menší možnost starým lidem škodit a využívat jejich postavení a povahy pro své zájmy. V dnešní době již probíhají v zájmu státu určité kroky pro zlepšení situace a snížení početnosti případů v pojetí spotřebitelského ochrany práv, živnostenských úřadů a kontrol s pojených s pokutováním osob jednajících nesprávným zacházením s lidmi. Krokem do budoucna by mělo být hlášení akcí dopředu pro naplánování možné kontroly státními orgány. Z mé strany bych navrhla větší informovanost seniorů o průběhu sepisování smluv a možnosti odstoupení od existující smlouvy, jelikož právě odstoupení od smlouvy bývá nejčastějším problémem,

kdy senior smlouvu podepíše a při „promyšlení“ situace zjistí nakolik nevýhodný obchod právě proběhl, avšak ze strany obchodníka se dočká jen lži o tom, že již odstoupit nelze a smlouva mu již není dána do rukou, za podmínky, že ani neví že mu musí být dána. Proto dochází k tomu, že senior se v zápětí již nemá k jaké smlouvě odvolávat.

Další z věcí, kterou považuji v souvislosti s danou problematikou za důležité uvést, je zabezpečení platebních karet seniorů. Je zřejmé, že zneužití platebních karet patří mezi majetkovou trestnou činnost. Pro seniory není vždy používání těchto moderních platebních prostředků každodenním standardem. Vzhledem k tomu, že senioři mají problémy například s pamětí, bývá častým jevem, že si ponechávají PIN kódy k platební kartě v její těsné blízkosti a nebo v takové formě, že je více než zřetelné, že se právě o něj jedná. Navíc mohou být problémem také karty pouze „čtecí“, kde není potřeba zadávat PIN kód karty, a kde obchodníci často ( respektive ve většině případů ) vůbec nekontrolují, zda je plátcem také vlastníkem platební karty.

Senioři jsou velmi často nepozorní, roztržití a jejich chování je spojeno s rizikem, že například někde ponechají své osobní věci a dostatečně se nevěnují tomu, co se děje kolem nich. Často také dochází ke krádežím tím způsobem, kdy je například senior omezen v pohybu a je mu ze strany okolí pomáháno, například odnesením tašek, pomocí s přepravou ( a při tom dojde také ke krádeži ).

V mnoha případech dochází také ze strany společnosti také k fyzickému násilí vykonávaného právě na seniorech , z důvodu jejich bezbrannosti. Tyto případy by měli být z mého pohledu preventivně řešeny možností návštěv výuky sebeobrany, pořádané městem a seniorskými kluby, které by staré lidi připravovali na použití jednotlivých praktik, za pomoci dostupných věcí, jako jsou francouzské hole, klíče, propiska, deštník, atd.

## ZÁVĚR

V dnešní společnosti se vedou časté diskuse o tom, zda se senioři cítí bezpečně ve smyslu ohrožení kriminalitou, což často oslabuje jejich vlastní sebevědomí a má vliv na psychickou pohodu při jejich prožívání etapy života, která se stářím a pojmem senior souvisí.

Skutečnost, že senioři jsou snazším terčem pachatelů trestné činnosti než osoby v aktivním a produktivním věku, je dána mnoha logickými aspekty, jež vyplývají z psychologicko-fyziologických změn a procesů, jež období stáří provází a je také ovlivněna poměry v současné moderní sociální společnosti, kdy problematice bezpečnosti seniorů, kteří žijí v běžném prostředí (tedy ne například v zařízeních sociální péče, domech pokojného stáří atd.), není věnována dostatečná pozornost. Senioři se stávají mnohdy velmi snadným terčem útoků například i z toho důvodu, že žijí osaměle, nezřídka mají narušené vazby se svými rodinami ( například z důvodu pracovního vytížení dětí atd.), jejich mobilita je v důsledku zdravotního stavu snížena. To velmi často vede k určité sociální izolaci, nedostatečnému přístupu k novým informacím o trendech a dění ve společnosti a také hrozících rizicích. Obecně známým faktem je, že „člověk je tvor společenský“ a tedy i senioři mají potřebu vytvářet sociální vazby a komunikovat. To vše – například v kombinaci s již zmíněnou se snižující se mobilitou – může vést k tomu, že senioři jsou daleko více důvěřiví k neznámým lidem, nezřídka také nedbají opatrnosti v takových situacích, kdy je zjevné, že může dojít k jejich zneužití. Navíc skutečnost, že senioři nemají vždy dostatečnou míru informací o tom, co se ve společnosti děje a jaká jsou například rizika týkající se jejich ohrožení – je dalším aspektem podporujícím fakt, že senioři jsou skutečně „dostupným terčem“ pro pachatele trestné činnosti, neboť zneužití seniorů je pro takového pachatele „jednodušší“. Zjištění, že bezpečnost seniorů je často ohrožena, zavdává pro mnohé z nich zvýšený pocit nejistoty a obavy o to, zda se současná společnost bezpečnosti seniorů dostatečně věnuje, zda je na ně a jejich bezpečí v současné společnosti pamatováno a zda je soudobá moderní společnost připravena seniory chránit. Pocit nejistoty a obavy pak může vést k tomu, co jsem již zmiňovala výše, tedy ke snížení psychické pohody seniorů, což se může logicky následně odrazit ve snížení kvality života, narušení celkové životní pohody a také důvěry ve společnost. Navíc to může vést zcela logicky (ve vazbě na psychosomatické projevy) k fyzickým, respektive zdravotním problémům. Nervozita, nespavost, úzkost, labilita a nesoustředěnost – to

všechno mohou být projevy, které souvisí právě s narušením subjektivního pocitu bezpečí seniorů.

Mám za to, že je zapotřebí bojovat s tím, aby se senioři necítili jako možné oběti, a to i v případech, aniž by již v jejich životě k nějakému zneužití či napadení došlo, neboť si myslím, že sám strach z možných dopadů na seniora v oblasti kriminality, je pro seniora stejně závažný, jako atak či ohrožení samo. Z tohoto důvodu jsem se tedy věnovala výzkumu v oblasti bezpečnosti seniorů.

Při shrnutí výsledků celého mého výzkumu jsem dospěla k závěru, že senioři si nejvíce připadají ohroženi ve věku od 60 do 70 let, a vyšší ohrožení své osoby pocítují jednoznačně ženy. Zvýšený pocit ohrožení je zaznamenán u seniorů žijících samostatně v domácnosti. Ve vazbě na „místo bydliště“ se cítí nejvíce ohroženi senioři s obydlím situovaným v centru města. Ve vazbě na nejvyšší dosažené vzdělání pocítují nejvíce ohrožení senioři s vysokoškolským vzděláním.

Největší podíl trestné činnosti páchané na seniorech má jednoznačně ekonomický podtext. Tento ekonomický podtext či motiv má různé kriminální pozadí - od “přepadené babičky“, které někdo ukradl 200 korun, přes vykradení bytu či zneužití platební karty až po rafinovanější způsoby založené na psychickém vydírání a manipulaci se starým člověkem, a to v podobě podomních prodejů a předváděcích prodejních akcí.

Většina lidí ve společnosti však zastává stále takový názor, že cena člověka se odvíjí především od jeho hmotných statků ( peníze a jiné „hmotné“ ukazatele).

Jednou z možných prevencí proti kriminalitě v případě seniorů by mohl být program, ve kterém by seniorům byla představena, a také s odůvodněními vysvětlena, podoba současné kriminality, na níž má velký podíl ekonomický tlak a ekonomická nestabilita. Ne každý člověk nároky moderní společnosti ve vztahu k ekonomice unese a z různých důvodů se pak pokouší tíživou ekonomickou situaci řešit právě pácháním protiprávního jednání (či jednání na hraně zákona, ale za hranicí etiky). Pokud bude tedy mít senior povědomí o tom, z jakých důvodů a pohnutek se mohou lidé dopouštět trestné činnosti, pokud mu bude známo, že trestné činnosti se může dopouštět za určitých okolností i osoba, která navenek budí velmi dobrý dojem, jeho postoj vůči ohrožení trestnou činností bude jistější, bezpečnější a suverénnější. V rámci preventivních aktivit je potřeba „zbavit“ seniory předsudků a zažitých modelů o tom, kdo a za jakých okolností může být pachatelem



trestné činnosti. Navíc je nutné, aby konkrétní prevence probíhala co nejdříve poté, co dojde k odhalení „nových“ fenoménů trestné činnosti postihující seniory.

V rámci své práce jsem zjišťovala také to, jakými subjekty byla seniorům v případě kontaktu s kriminalitou, poskytnuta pomoc a dospěla jsem k závěru, že nejčastěji jsou nápomocni pracovníci Městské policie Zlín, a to u všech zmíněných druhů trestných činností, kterými jsem se zabývala ve své bakalářské práci.

Z dotazovaných respondentů se jich 32% stalo obětí majetkové trestné činnosti (krádeže, podvodu, atd), 10% respondentů se stalo obětí násilné trestné činnosti s motivem loupeže nebo samostatného fyzického napadení, 34% respondentů přišlo do styku s psychickým vydíráním nebo manipulací a zbylých 24% respondentů se s trestnou činností v období seniorského věku nikdy nesešlo.

Co se týče technického zabezpečení seniorů ve smyslu zabezpečení jejich bytů nebo domů technickými prostředky proti pachatelům trestné činnosti, jedná se o zcela individuální instalace, které se vážou na finanční možnosti jednotlivých seniorů, prostředí ve kterém senioři žijí, počet lidí žijících v domácnostech seniorů, dostupnost pomoci, zdravotní stav seniorů.

Je v podstatě nemožné problematiku seniorů v této společnosti oddělit od jiné skupiny obyvatelstva, ať už jsou to malé děti, matky, atd. Protože senioři jsou neoddělitelnou součástí naší společnosti, navíc početně stále více zastoupenou, nechtějí být odsunuti na okraj společnosti, cítí, že mají možnosti předat nám své zkušenosti. Je velmi důležité pro každého z nás zbavit se lhostejnosti vůči okolí, hlavně k seniorům a jejich životnímu stylu. Pro seniora, důchodce nebo jak jinak můžeme označit jednoho z nás je právě předání zkušeností v jakémkoliv směru tou pravou dávkou naplnění svého životního poslání.

## ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

In today's society often lead to discussions about whether seniors feel safe in terms of crime risk, which often undermines their self-esteem and affect the psychological well-being of their experience of life stages that age and term senior related.

The fact that older people are easier to target the perpetrators of crime than people in an active and productive age is logical given the many aspects that arise from psychophysiological changes and processes that accompanies old age and is also affected by conditions in the modern social society where Safety issues seniors who live in a normal environment (not for example in social care homes peaceful old age, etc.) is not given sufficient attention. Seniors often become very vulnerable to attack from, for example because they live alone, often have impaired relationships with their families (for example, due to the workload of children, etc.), their mobility is reduced due to a physical condition. This often leads to a certain social isolation, lack of access to new information on trends and developments in society and threatening risks. Generally known fact is that "man is a social creature," and therefore the seniors have the need to create social bonds and communicate. All this - for example, in combination with the previously mentioned with decreasing mobility - can lead to the fact that seniors are far more trusting of strangers, often also negligent care in such situations, it is evident that it can be misused. Moreover, the fact that older people are not always adequate level of information about what happens in society and what the risks are, for example regarding the threat - is another aspect that supports the fact that seniors are actually "available target" for the perpetrators of crime as abuse of seniors for such offenders 'easier'. The finding that the safety of the elderly is often compromised itself raises for many of them a sense of insecurity and concern about whether the current security company dedicated to seniors enough, whether it is for them and their safety in contemporary society and remembered that the contemporary modern society ready to seniors protect. Feelings of insecurity and fear can lead to what I mentioned above, decreases psychological well-being of seniors, which can then logically be reflected in reduced quality of life, disruption of overall well-being and also confidence in the company. In addition, it may lead logically (in relation to psychosomatic symptoms) to the physical, or health problems. Nervousness, insomnia, anxiety, restlessness and instability - all can be symptoms that are related to the disruption of the subjective feeling of safety seniors.

I believe that it is necessary to fight this to the seniors feel as possible victims, even in cases without already in their lives to some abuse or assault occurred, because I think that he fears the repercussions for the elderly in the crime is serious for the elderly as well as attack or threat itself. For this reason I have therefore focused research in the field of seniors.

In summarizing the results of my research, I came to the conclusion that most seniors can feel at risk aged 60-70 years, and greater threats to his person feel clearly women. An increased sense of threat is seen in elderly people living alone at home. In relation to the "place of residence" feel most threatened by a dwelling seniors point located in the center of the city. In connection with the highest level of education experience the most danger to seniors with higher education.

The largest proportion of crimes committed against seniors has clear economic overtones. This economic subtext or theme has different criminal backgrounds - from "ambushed grandmother" that someone stole 200 crowns, through theft or misuse of flat cards to sophisticated methods based on psychological manipulation and blackmail the old man, in the form of doorstep sales and demonstration of promotions.

Most people in society but still holds an opinion that the price of man arises mainly from its material goods (money and other "tangible" indicators).

One of the possible prevention of crime in the case of elderly people might be a program in which the seniors were introduced, and also explained the justifications, the current form of crime, in which a large share of economic pressure and economic instability. Not every man needs a modern society in relation to the economy can support various reasons then tries to solve the difficult economic situation currently committing the infringement (or conduct on the edge of the law, but beyond ethics). If therefore have senior awareness about the reasons and motives, people commit crime, if it is aware that the crime may commit certain circumstances, a person who outwardly gives a very good impression of his attitude toward the threat of criminal activities will be surer, safer and more sovereign. The prevention activities need to "get rid of" seniors prejudices and stereotypes about models who and under what circumstances the offenders. In addition, it is necessary that specific prevention took place as soon as there is a revelation of "new" phenomenon of crime affecting seniors.

In my work, I also examined to such entities were seniors in case of contact with crime, given help and I came to the conclusion that most often assisted by staff of the

Metropolitan Police Zlín, and in all these types of criminal activities in which I dealt with in my thesis.

Of the respondents 32% of them were victims of property crimes (theft, fraud, etc), 10% of respondents were victims of violent crime with a motive of robbery or separate physical assault, 34% of respondents came into contact with psychological manipulation or blackmail, and the remaining 24% of respondents with crime in the old age never met. Regarding technical support seniors in terms of security of their apartments or houses technical means against the perpetrators of crime, it is a very individual installations that are linked to the financial possibilities of the elderly, the environment in which the elderly live, the number of people living in households with seniors, availability assistance, health of the elderly.

It is basically impossible problems of older people in this society separate from other groups, whether they are small children, mothers, etc. Because seniors are an integral part of our society, in addition numerically more represented, do not want to be relegated to the margins of society feel that have the potential to give us your experience. It is very important for each of us to get rid of indifference to the environment, especially to seniors and their lifestyle. For the elderly, retired or otherwise as we mark one of us is just sharing experiences in any way the right dose of fulfilling his mission in life.

**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

- [1] SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 225 s. ISBN 978-80-247-3850-5.
- [2] ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 263 s. ISBN 978-80-247-3901-4.
- [3] HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
- [4] MIKŠÍK, Oldřich. *Aktuální problémy psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1979. 185, [1] s. Studijní materiály na pomoc lektorům Socialist. akademie ČSR.
- [5] COHEN, Robert M. *Nejčastější psychické poruchy v klinické praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 199 s. ISBN 80-7178-497-4. (P,V) 616.89
- [6] KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.
- [7] PACOVSKÝ, Vladimír a HEŘMANOVÁ, Hana. *Gerontologie*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1981. 298, [1] s. Knižnice praktického lékaře.
- [8] GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1992, 647 s. ISBN 80-856-0528-7.
- [9] HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008, 180 s. ISBN 978-80-8063-282-3.
- [10] ZEMAN, Petr. *C*  
, 2002, 186 p. ISBN 80-210-3037-2.
- [11] ČAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 287 s. ISBN 978-80-247-4033-1.
- [12] Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. 2010 [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>.
- [13] Zákon č. 40/2009 Sb. ( Trestní zákoník)

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

PČR	Policie České republiky
MP	Městská policie
SZO	Světová zdravotnická organizace
Majetková trestná činnost	Trestné činy proti majetku

**SEZNAM TABULEK**

<i>Tab. 1. Pohlaví</i> .....	38
<i>Tab. 2. Věk</i> .....	38
<i>Tab. 3. Vzdělání</i> .....	38
<i>Tab. 4. Domácnost</i> .....	38
<i>Tab. 5 Lokalita</i> .....	38
<i>Tab. 6. Pocit bezpečí a ohrožení</i> .....	39
<i>Tab. 7. Pocit bezpečí a ohrožení v majetkové trestné činnosti</i> .....	40
<i>Tab. 8. Pocit bezpečí a ohrožení v násilné trestné činnosti</i> .....	41
<i>Tab. 9. Pocit bezpečí a ohrožení v oblasti psychického vydírání a manipulace</i> .....	42
<i>Tab. 10. Kontakt s trestnou činností</i> .....	43
<i>Tab. 11. Množství kontaktů s trestnou činností</i> .....	43
<i>Tab. 12. Pomáhající subjekty</i> .....	43
<i>Tab. 13. Subjektivní pocit bezpečí v závislosti na pohlaví a věku seniora</i> .....	45
<i>Tab. 14. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti a v závislosti na množství jejich výskytu</i> .....	47
<i>Tab. 15. Poskytnutá pomoc v závislosti na trestné činnosti páchané na seniorech</i> .....	49
<i>Tab. 16. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti</i> .....	50
<i>Tab. 17. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije</i> .....	51
<i>Tab. 18. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání</i> .....	52

**SEZNAM GRAFŮ**

<i>Graf 1. Subjektivní pocit bezpečí v závislosti na pohlaví a věku seniora .....</i>	46
<i>Graf 2. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s jednotlivými druhy trestné činnosti v závislosti na věku seniorů .....</i>	48
<i>Graf 3. Procentuelní množství výskytu jednotlivých druhů trestné činnosti páchané na seniorech .....</i>	48
<i>Graf 4. Poskytnutá pomoc v závislosti na jednotlivých druzích trestné činnosti páchané na seniorech .....</i>	49
<i>Graf 5. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v souvislosti s počtem členů domácnosti .....</i>	50
<i>Graf 6. Subjektivní pocit bezpečí seniorů v závislosti na lokalitě, ve které respondent žije .....</i>	51
<i>Graf 7. Porovnání pocitu bezpečí seniorů v závislosti na jejich dosaženém vzdělání.....</i>	52